

Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 105 motionsyrkanden om alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor (ANDT) från den allmänna motionstiden 2014/15. Motionerna handlar bl.a. om förebyggande arbete, Systembolagets verksamhet, familjeklassning av narkotika och sprututbyte.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen utan dröjsmål ska låta utreda problemet med nätdroger brett, vilket innebär att skyndsamt se över frågan om generisk klassning/familjeklassning av narkotika men att också överväga andra åtgärder, och återkomma till riksdagen med förslag. Därmed tillstyrker utskottet delvis motioner med yrkanden om tillsättande av en utredning om hur familjeklassning av narkotika kan införas. I denna del finns en reservation (S, MP, V).

Utskottet avstyrker övriga motioner främst mot bakgrund av det pågående arbetet på området. I dessa delar finns sex reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Förebyggande arbete – ANDT-strategin.....	9
Detaljhandelsmonopolet och Systembolagets verksamhet m.m.	17
Familjeklassning av narkotika.....	28
Sprututbyte.....	31
Dopningsbrott.....	32
Tobaksfrågor.....	34
Reservationer.....	46
1. Illegal handel, punkt 2 (M).....	46
2. Illegal handel, punkt 2 (SD).....	46
3. Nollvision för skador på ofödda, punkt 3 (SD).....	47
4. Gårdsförsäljning, punkt 10 (M, C).....	47
5. Gårdsförsäljning, punkt 10 (SD).....	48
6. Familjeklassning av narkotika, punkt 16 (S, MP, V).....	50
7. Sprututbyte, punkt 17 (V).....	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	52
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15.....	52
<i>Bilaga 2</i>	
Förteckning över deltagare vid intern utfrågning den 5 mars 2015.....	63

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förebyggande arbete - ANDT-strategin

1. Minskat bruk

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:434 av Susanne Eberstein och Ingemar Nilsson (S) och

2014/15:2193 av Monica Green m.fl. (S).

2. Illegal handel

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1739 av Lars Mejern Larsson (S),

2014/15:2579 av Jan R Andersson och Lars Hjalmered (M),

2014/15:2664 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 17 och

2014/15:2853 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (S).

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

3. Nollvision för skador på ofödda

Riksdagen avslår motion

2014/15:1393 av Mikael Oscarsson (KD).

Reservation 3 (SD)

4. Nollvision mot narkotikarelaterad dödlighet

Riksdagen avslår motion

2014/15:2822 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1.

5. Informationskampanj

Riksdagen avslår motion

2014/15:142 av Edward Riedl (M).

6. Varningstexter på alkoholvaror

Riksdagen avslår motion

2014/15:1594 av Tuve Skånberg (KD).

Detaljhandelsmonopolet och Systembolagets verksamhet

7. Detaljhandelsmonopolet och försäljningsstälernas förläggning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:611 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M),

2014/15:686 av Jan Ericson (M),

2014/15:1249 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2014/15:1774 av Johan Hedin och Johanna Jönsson (C) och
2014/15:2339 av Finn Bengtsson och Ulf Berg (M).

8. Systembolagets verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:640 av Olof Lavesson (M),

2014/15:1365 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1–6 och

2014/15:1853 av Hans Rothenberg och Finn Bengtsson (M) yrkandena
1 och 2.

9. Svenska producenter

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1353 av Kristina Yngwe och Anders Åkesson (C) yrkandena 1
och 2 samt

2014/15:1748 av Patrik Lundqvist (S).

10. Gårdsförsäljning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:94 av Maria Malmer Stenergard och Åsa Coenraads (M),

2014/15:352 av Lotta Finstorp och Lotta Olsson (M),

2014/15:453 av Boriana Åberg (M),

2014/15:542 av Eskil Erlandsson och Per-Ingvar Johnsson (C),

2014/15:614 av Helena Bouveng och Mats Green (M),

2014/15:665 av Jan Ericson (M) yrkande 1,

2014/15:844 av Cecilia Widegren m.fl. (M, FP, C, KD),

2014/15:896 av Michael Svensson (M),

2014/15:974 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M),

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3,

2014/15:1015 av Björn Söder och Sven-Olof Sällström (SD),

2014/15:1230 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1249 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2014/15:1287 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (M) yrkan-
dena 1 och 2,

2014/15:1349 av Kristina Yngwe (C),

2014/15:1477 av Margareta Cederfelt och Christian Holm (M),

2014/15:1759 av Lars Hjälmred (M),

2014/15:1987 av Saila Quicklund och Gunilla Nordgren (M),

2014/15:2469 av Eva Lohman och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:2504 av Gustaf Hoffstedt (M),

2014/15:2553 av Per Bill (M),

2014/15:2554 av Per Bill (M),

2014/15:2556 av Per Bill (M),

2014/15:2557 av Per Bill (M) och
2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8.

Reservation 4 (M, C)

Reservation 5 (SD)

11. Kommersiell förmedling av alkohol

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:750 av Susanne Eberstein och Jasenko Omanovic (S) och

2014/15:941 av Christer Engelhardt och Lena Hallengren (S).

12. Åldersgräns på Systembolaget

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:99 av Edward Riedl (M),

2014/15:145 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M),

2014/15:645 av Patrick Reslow (M),

2014/15:1691 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) och

2014/15:1847 av Lena Asplund (M).

13. Servering på olika transportmedel

Riksdagen avslår motion

2014/15:2583 av Jan R Andersson och Johan Hultberg (M).

14. Serveringstider

Riksdagen avslår motion

2014/15:650 av Olof Lavesson (M).

15. Kommunernas alkoholhandläggare

Riksdagen avslår motion

2014/15:2879 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (M).

Familjeklassning av narkotika

16. Familjeklassning av narkotika

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen utan dröjsmål ska låta utreda problemet med nät-droger brett, vilket innebär att skyndsamt se över frågan om generisk klassning/familjeklassning av narkotika men att också överväga andra åtgärder, och återkomma till riksdagen med förslag. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2014/15:1077 av Lars-Axel Nordell (KD),

2014/15:1171 av Anna Wallén och Roza Güclü Hedin (S),

2014/15:1453 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (S) och

2014/15:1744 av Elin Lundgren (S) samt

avslår motionerna

2014/15:205 av Torkild Strandberg (FP),

2014/15:224 av Edward Riedl (M),

2014/15:424 av Cecilia Widegren (M),
2014/15:1506 av Olle Felten och Kent Ekeröth (SD) och
2014/15:2822 av Hillevi Larsson (S) yrkande 5.

Reservation 6 (S, MP, V)

Sprututbyte

17. Sprututbyte

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:85 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15,
2014/15:427 av Cecilia Widegren (M) och
2014/15:711 av Hillevi Larsson (S) yrkandena 1 och 2.

Reservation 7 (V)

Dopningsbrott

18. Dopningsbrott

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:259 av Anders Hansson (M) och
2014/15:1832 av Thomas Finnborg (M).

Tobaksfrågor

19. Ålderskontroll m.m.

Riksdagen avslår motion
2014/15:1561 av Josef Fransson (SD) yrkandena 1, 2 och 4.

20. Ett tobaksfritt Sverige

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2 och
2014/15:654 av Johan Pehrson och Barbro Westerholm (FP) yrkande 1.

21. Rökfria miljöer

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 6 och 7,
2014/15:654 av Johan Pehrson och Barbro Westerholm (FP) yrkande 4,
2014/15:1097 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (SD),
2014/15:1183 av Thomas Strand (S),
2014/15:1363 av Niclas Malmberg (MP) yrkandena 1 och 2 samt
2014/15:1688 av Stefan Nilsson och Annika Hirvonen (MP).

22. Dold försäljning

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkande 3,
2014/15:654 av Johan Pehrson och Barbro Westerholm (FP) yrkande 3,
2014/15:766 av Agneta Gille m.fl. (S),
2014/15:813 av Per-Ingvar Johnsson (C),

2014/15:1096 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (SD) och
2014/15:1561 av Josef Fransson (SD) yrkande 3.

23. Neutrala förpackningar och hälsovarningar

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkande 5 och

2014/15:654 av Johan Pehrson och Barbro Westerholm (FP) yrkande 2.

24. Svenskt snus

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1149 av Kenneth G Forslund (S) yrkande 2 och

2014/15:2570 av Gustaf Hoffstedt (M) yrkande 2.

25. E-cigarett

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1 och

2014/15:488 av Susanne Eberstein och Eva Sonidsson (S).

26. Reklam för tobaksprodukter

Riksdagen avslår motion

2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkande 4.

Stockholm den 26 mars 2015

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Veronica Palm (S), Catharina Bråkenhielm (S), Per Ramhorn (SD), Finn Bengtsson (M), Mikael Dahlgvist (S), Anders W Jonsson (C), Amir Adan (M), Kristina Nilsson (S), Hanna Wigh (SD), Barbro Westerholm (FP), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S), Sofia Fölster (M), Stefan Nilsson (MP) och Anette Åkesson (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 105 motionsyrkanden på området alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) från den allmänna motionstiden 2014/15, se bilaga 1.

Vid sammanträdet den 19 februari 2015 informerades utskottet av statssekreteraren Agneta Karlsson, Socialdepartementet, och Anders Tegnell, t.f. generaldirektör vid Folkhälsomyndigheten, med anledning av myndighetens vägledning Hälsöfrämjande och förebyggande arbete med hepatit och hiv för personer som injicerar droger.

Vid sammanträdet den 5 mars 2015 höll utskottet en intern utfrågning om familjeklassning av narkotika. Deltagarna vid utfrågningen framgår av bilaga 2.

Utskottets överväganden

Förebyggande arbete – ANDT-strategin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om minskat bruk, illegal handel, nollvision för skador på ofödda, nollvision mot narkotikarelaterad dödlighet, informationskampanj och varningstexter på alkoholvaror. Jämför reservationerna 1 (M), 2 (SD) och 3 (SD).

Motionerna

Minskat bruk

I motion 2014/15:434 av Susanne Eberstein och Ingemar Nilsson (båda S) begärs ett tillkännagivande om åtgärder för att minska alkoholkonsumtionen. Motionärerna anser att det arbete som pågår på riks- och lokalplanet för att sänka alkoholkonsumtionen behöver stärkas t.ex. genom att man tar fram delmål på hur många procent konsumtionen ska minska under en viss tid.

I motion 2014/15:2193 av Monica Green m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om drogförebyggande arbete. Motionärerna anför att de lokala insatserna är viktiga för att minska drickandet i tidiga åldrar och förebygga användning av narkotika. Detta arbete behöver intensifieras och det behövs också informationsinsatser.

Illegal handel

I motion 2014/15:2579 av Jan R Andersson och Lars Hjalmered (båda M) begärs ett tillkännagivande om den illegala handeln med cigaretter. Enligt motionärerna förbjuder inte tobakslagen återförsäljare att äga cigaretter för vilka punktskatt inte är erlagd eller att förvara sådana i sina butiker. Motionärerna anser att myndigheter ska kunna straffa återförsäljare som sysslar med sådan försäljning.

I motion 2014/15:2664 av Cecilia Widegren m.fl. (M) begärs i yrkande 17 ett tillkännagivande om att samhällets insatser ska fokuseras på att minska tillgången till narkotiska preparat.

I motion 2014/15:2853 av Lars Mejern Larsson och Mikael Damberg (båda S) begärs ett tillkännagivande om att främja insatserna för att motarbeta illegal införsel och vidareförsäljning av tobaksvaror.

I motion 2014/15:1739 av Lars Mejern Larsson (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av det alkoholpolitiska läget för att motarbeta den illegala alkoholhandeln och värna den svenska alkoholpolitiken. Motio-

nären anser att regeringen bör låta utreda omfattningen av och mörkertalen för den illegala alkoholhandeln med fokus på bl.a. kriminella organisationers arbete.

Nollvision för skador på ofödda

I motion 2014/15:1393 av Mikael Oscarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om spridningsarbete och utbildning i insatser för att förverkliga en nollvision när det gäller skador på ofödda som orsakas av alkohol- och narkotikamissbruk hos modern. Motionären anser att föräldrar med riskbruk eller missbruk måste få ändamålsenligt stöd eller vård och att det är viktigt att information sprids om hur ett framgångsrikt arbete kan byggas upp.

Nollvision mot narkotikarelaterad dödlighet

I motion 2014/15:2822 av Hillevi Larsson (S) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att införa en nollvision mot narkotikarelaterad dödlighet.

Informationskampanj

I motion 2014/15:142 av Edward Riedl (M) begärs ett tillkännagivande om behovet av en statlig informationskampanj om droger. Motionären anför att det, särskilt när drogliberala debatter blir alltmer högljudda, behövs en välunderbyggd, forskningsbaserad, saklig och också tydlig informationskampanj om varför Sverige har en restriktiv drogpolitik och varför användning av droger är så farligt.

Varningstexter på alkoholvaror

I motion 2014/15:1594 av Tuve Skånberg (KD) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska låta utreda om det behövs en lag om att införa varningstexter på starköl, vin och sprit.

Bakgrund och pågående arbete

ANDT-strategin och åtgärdsprogrammet

Riksdagen godkände i december 2012 de mål som regeringen föreslog för alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelpolitiken (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:SoU1, rskr. 2012/13:115). Målen är

- ett samhälle fritt från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk
- att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.

Riksdagen beslutade i mars 2011 om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken m.m., förkortad ANDT-strategin (prop. 2010/11:47, bet. 2010/11:SoU8, rskr. 2010/11:203 och 204). ANDT-strategin

anger mål, inriktning och prioriteringar för samhällets insatser under 2011–2015.

Den nationella målstrukturen för ANDT-politiken består av ett gemensamt övergripande mål för denna politik och sju långsiktiga mål som anger inriktningen för ANDT-arbetet i sin helhet. Dessa mål är ständigt aktuella och har ingen borte tidsgräns. Till de långsiktiga målen knyts ett antal prioriterade mål som ska uppnås under strategiperioden.

Det gemensamma övergripande målet för ANDT-politiken om ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk, innebär en nolltolerans mot narkotika och dopning, att man minskar allt tobaksbruk och förhindrar att minderåriga börjar använda tobak samt att man förhindrar all skadlig alkoholkonsumtion bl.a. genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor.

Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2014 är det fjärde sedan ANDT-strategin beslutades. Här konkretiseras statliga uppdrag och satsningar under budgetåret för att nå målen i ANDT-strategin. Avsikten är att det statliga stöd som lämnas för detta arbete i så stor utsträckning som möjligt ska gå till långsiktiga satsningar som görs i bred samverkan för att nå de uppsatta målen i strategin. Enligt uppgift från Socialdepartementet planeras beslut om åtgärdsprogrammet för 2015 till slutet av mars 2015.

I maj 2013 fick Statskontoret i uppdrag att utvärdera delar av ANDT-strategin. Statskontoret ska analysera i vilken utsträckning de statliga insatserna bidrar till att uppfylla strategins övergripande mål. Statskontoret ska också analysera om utformningen av ANDT-politiken är ändamålsenlig för att uppnå strategins mål. I analyserna ska anläggas ett jämställdhetsperspektiv. Uppdraget ska redovisas senast den 15 april 2015.

Av regleringsbrevet för budgetåret 2015 för Folkhälsomyndigheten framgår att myndigheten har i uppdrag att ansvara för en samlad uppföljning av ANDT-strategin och för det samordnade uppföljningssystemet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (dnr S2013/2377/FST). Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

Strategin sträcker sig t.o.m. 2015 och är, tillsammans med grundanslaget om 113 miljoner kronor för ANDTS-området, finansierad med 260 miljoner kronor för 2015. Av budgetpropositionen för 2015 (s. 206) framgår att regeringen under 2015 avser att återkomma beträffande utformningen av det framtida ANDT-arbetet.

Av budgetpropositionen för 2015 framgår vidare följande ur regeringens analys och slutsatser om strategin (s. 206).

Det samlade uppföljningssystemet som nu finns på plats gör det möjligt att på ett bättre sätt än tidigare kunna följa utvecklingen. Detta gäller såväl konsumtion och utbud som samhällets insatser.

Även om det är för tidigt att slå fast några tydliga effekter av de insatser som genomförts inom ramen för strategin visar dock tillgängliga data på en positiv utveckling.

Det långsiktiga arbetet med tydliga mål har underlättat en ökad samordning mellan olika huvudmän och sektorer. Samhällets mål har tydliggjorts och en rad olika insatser har initierats. Kontinuitet och långsiktighet är viktiga element i strategin. Det är därför angeläget att aktörer på nationell, regional och lokal nivå fortsätter att prioritera insatser för att nå ANDT-strategins mål.

Alkoholkonsumtionen bland ungdomar har gått ner. Detta gäller både för flickor och för pojkar. Totalkonsumtionen i hela befolkningen har dock ökat något jämfört med året innan. Trenden över flera år har dock varit nedåtgående. Sverige har på vissa områden gått emot den allmänna ökningstrenden i Europa, exempelvis vad gäller så kallad intensivkonsumtion av alkohol bland unga. Andelen som prövat eller använder narkotika eller röker har minskat under 2000-talet. Detta gäller både för kvinnor och för män. Genomförandet av rökfria miljöer fick en påverkan på exponering av tobaksrök hos arbetstagare och har bidragit till minskningen. Även om utvecklingen har gått i rätt riktning så ligger ANDT-användningen fortfarande på en alltför hög nivå.

Åtgärder för att minska tobaksbruket är viktigt för att förbättra folkhälsan och inom sjukvården är rökavvänjning en av de mest effektiva metoderna. Därför är fortsatta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder riktade såväl till barn och unga som till vuxna angelägna.

Den samlade slutsatsen är att utvecklingen under strategiperioden varit positiv i förhållande till de av riksdagen antagna målen för ANDT-politiken.

Minskad tillgång och illegal handel (Långsiktigt mål 1)

Det första långsiktiga målet i ANDT-strategin är att tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska. Ett prioriterat mål i regeringens åtgärdsprogram under detta mål är bl.a. en effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn (1.1)

Av åtgärdsprogrammet 2014 framgår att de pågående åtgärderna omfattar bl.a. utveckling av regional och lokal tillsyn, inklusive näringens egenkontroll och fördelningsmedel för förstärkt tillsyn. Enligt regeringen är tillgångs- och tillgänglighetsbegränsande insatser avgörande för att minska skadeverkningar och problem orsakade av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Arbetet med att effektivisera och utveckla tillsynsarbetet fortsatte också under 2014, och Länsstyrelserna har fått fortsatt stöd för sitt arbete med kunskaps- och kompetensutveckling inom tillsynsområdet

Ett annat prioriterat mål är en effektiv brottsbekämpning av illegal handel (1:2). Bland de pågående åtgärderna nämns bl.a. myndighetssamarbete mot den grova organiserade brottsligheten och att Tullverkets brottsbekämpande del bekämpar den organiserade och storskaliga brottsligheten när det gäller smuggling, särskilt av narkotika, alkohol och tobak. Det framgår också att Tullverket kommer att fortsätta att prioritera arbetet med in- och utförelsestrukturer av narkotika och även ge hög prioritet åt storskalig eller frekvent införsel av alkohol. Vidare nämns aktiviteter inom ramen för Trestad2 i Stockholm, Göteborg och Malmö. Denna satsning omfattar en mängd olika aktiviteter mot cannabis. Som exempel kan nämnas att regeringen den 29 januari 2015 beslutade att avsätta 12 miljoner kronor för att utveckla drogförebyggande arbete och behandlingsinsatser riktat till unga. Projektet kommer i första

hand att fokusera på cannabis eftersom det är den vanligaste drogen bland unga. Inom ramen för projektet görs också satsningar mot spice. Andra pågående åtgärder under det prioriterade målet är informationsinsatser som rör langning av alkohol till unga.

Skydd för barn mot skadliga effekter av bl.a. alkohol och narkotika (Långsiktigt mål 2)

Ett prioriterat mål i regeringens åtgärdsprogram under det andra långsiktiga målet är att färre barn ska födas med skador orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak (2.1).

Bland de pågående åtgärderna nämns utveckling av det alkohol- och tobaksförebyggande arbetet inom mödra- och barnhälsovården inom ramen för Socialstyrelsens uppdrag att stödja införandet av nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande åtgärder. Därtill kommer utveckling av det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet bland blivande föräldrar med missbruksproblem inom ramen för Socialstyrelsens uppdrag att utveckla stödet till barn i familjer med missbruk m.m. och kartläggning av det befintliga stödet till bl. a. gravida med missbruks- och beroendeproblematik. Ett projekt inom ramen för detta utvecklingsarbete är det som drivs av Psykiatri Skåne i samarbete med Uppsala universitet och Göteborgs universitet. Här utvecklar man en metod för socialt och psykosocialt stöd till blivande föräldrar för en alkoholfri graviditet och en ansvarsfull alkoholkonsumtion under föräldraskapet. Detta görs genom dialogsamtal med blivande föräldrar. Av budgetpropositionen för 2015 (s. 205) framgår vidare att psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet tagit fram en kunskapsöversikt om alkoholrelaterade skador hos barn under graviditeten samt om diagnostisering. Därutöver görs en kartläggning vid Stockholms universitet av verksamheter för stöd till gravida och spädbarnsfamiljer. Ett av målen är att få ökad kunskap om olika diagnoser som kan sättas i samband med mammans missbruk under graviditeten. En rapport publicerades under 2013 och ett särskilt forskarnätverk har initierats av Socialstyrelsen. Under 2014 fortsatte Socialstyrelsen sitt utvecklingsarbete med öppna jämförelser för att belysa missbruks- och beroendevårdens arbete utifrån ett barn- och föräldraperspektiv.

Minskad narkotikarelaterad dödlighet och informationsinsatser (Långsiktigt mål 6)

Det sjätte långsiktiga målet är att antalet döda och skadade på grund av eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska. Ett prioriterat mål i detta sammanhang är att dödligheten bland ungdomar och unga vuxna på grund av alkoholförgiftningar och experimenterande med droger ska minska (6.3). Bland de pågående åtgärderna nämns i åtgärdsprogrammet 2014 bevakning av försäljningen av missbruksmedel via internet, inköp och analys av potentiella missbruksmedel, klassificering av nya substanser och löpande uppföljning av den narkotikarelaterade dödligheten. Som exempel

nämns vidare en experthearing om den narkotikarelaterade dödligheten som genomfördes i februari 2014 av regeringen och regeringens ANDT-råd.

Ett annat prioriterat mål är att medvetenheten i hela befolkningen om ANDT-användningens effekter på hälsa bör öka (6.4). Bland de pågående åtgärderna nämns bl.a. fortsatta informationsinsatser för att minska langningen av alkohol och för att öka kunskapen om cannabis negativa effekter på hälsa och social utveckling.

WHO:s ramkonvention om tobakskontroll samt EU:s alkoholstrategi och alkoholhandlingsplan (Långsiktigt mål 7)

Ett prioriterat mål under det sjunde långsiktiga målet är att aktivt verka för att WHO:s ramkonvention om tobakskontroll efterlevs.

Artikel 15 i WHO:s ramkonvention om tobakskontroll behandlar problemet med smuggling, olaglig framställning och förfalskning. 2012 antogs ett protokoll om eliminering av illegal handel med tobaksprodukter. Sverige under-tecknade protokollet i januari 2014. Protokollet syftar till att bekämpa alla former av illegal handel med tobaksprodukter och innehåller verktyg för att förebygga och motverka illegal handel genom nationella åtgärder och internationellt samarbete. Utredningen om genomförande av EU:s tobaksprodukt-direktiv (2014:16) har även uppdraget att göra en översyn för att utreda om och i så fall vilka förändringar som krävs för att gå vidare med ett nationellt genomförande av protokollet (se s. 38 och 39 nedan). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2016.

Ett annat prioriterat mål under det sjunde långsiktiga målet är att aktivt verka för att EU:s alkoholstrategi genomförs.

EU:s strategi för att stödja medlemsstaterna i arbetet med att minska de alkoholrelaterade skadorna gällde formellt t.o.m. 2012. Dess mål och genomförandestruktur fortsätter dock enligt kommissionen att gälla. En arbetsgrupp där alla medlemsstater ingår arbetar med att få fram en ny strategi. I avvaktan på en sådan enades kommissionen och medlemsstaterna under 2014 om en handlingsplan, Action Plan on Youth Drinking and on Heavy Episodic Drinking (Binge Drinking). Handlingsplanen fokuserar på att förebygga alkoholrelaterade skador som följer av ungas drickande och av berusningsdrickande. Handlingsplanen ska bidra till att nå målen för EU:s alkoholstrategi. Åtgärderna i handlingsplanen är bindande för kommissionen men inte för medlemsstaterna. Ett av målen som nämns i handlingsplanen är att uppmuntra till hälsorelaterad information, inklusive information om alkoholrelaterade risker, på alkoholvaror. Detta för att hjälpa konsumenten till informerade val.

Tillkännagivande

Under 2014 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör utarbeta en nationell handlingsplan för minskat alkoholbruk bland ungdomar och därefter återrapportera på lämpligt sätt till riksdagen, betänkande 2013/14:SoU14 Alkoholfrågor (rskr. 2013/14:197). Enligt uppgift från Socialdepartementet kommer tillkännagivandet att tas om hand i samband

med formandet av ANDT-politiken för den kommande strategiperioden 2016–2020.

Tidigare behandling

En motion om nollvision för skador på ofödda avstyrktes av utskottet i betänkande 2013/14:SoU14 Alkoholfrågor (rskr. 2013/14:197). Riksdagen följde utskottet. Utskottet uttalade följande (s. 19 res. SD).

Det är inte acceptabelt att barn föds med skador på grund av moderns alkoholbruk. Ett prioriterat mål i regeringens åtgärdsprogram för ANDT-politiken är att färre barn ska födas med skador orsakade av bl.a. alkohol. Utskottet noterar att det inom ett Socialstyrelsens uppdrag på området pågår åtgärder för att utveckla det alkoholförebyggande arbetet bland blivande föräldrar. Med hänvisning till det pågående arbetet avstyrks motion [...].

I det ovannämnda betänkandet behandlades även en motion om varningstexter på alkoholvaror. Utskottet uttalade då att man inte gjorde någon annan bedömning än vad konstitutionsutskottet gjort i sitt yttrande till socialutskottet (2013/14:KU5y Alkoholfrågor) och avstyrkte motionen (s. 20). Också här följde riksdagen utskottet.

Konstitutionsutskottet uttalade följande i sitt yttrande (s. 44).

Inledningsvis noterar utskottet att offentlighetsrättsliga krav på varningstexter på alkoholdryckers förpackningar om de hälsorisker som är förbundna med bruk av dessa drycker tidigare har bedömts kunna utgöra ett unionsrättsligt handelshinder. Utskottet har dock inhämtat att bl.a. Sverige i diskussionerna mellan kommissionen och medlemsstaterna om en alkoholhandlingsplan har aktualiserat frågan om unionsregler för bl.a. hälsoinformation. I sammanhanget konstaterar utskottet att vissa andra medlemsstater redan innan sommaren 2004 hade uttalat intresse för att införa krav på varningstexter. Konstitutionsutskottet är i dagsläget inte berett att tillstyrka motionsyrkandet och föreslår att socialutskottet avstyrker motionen [...].

Utskottets ställningstagande

Målet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, förkortad ANDT-politiken, är ett samhälle fritt från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk. Den samlade strategin för ANDT-politiken anger mål, inriktning och prioriteringar för samhällets insatser under 2011–2015.

Utskottet, som konstaterar att ANDT-strategin löper ut i och med 2015, noterar uppdraget till Statskontoret att analysera i vilken utsträckning de statliga insatserna bidrar till att uppfylla strategins övergripande mål och om ANDT-politiken är ändamålsenlig för att uppnå strategins mål. Vidare kan nämnas Folkhälsomyndighetens uppdrag att ansvara för en samlad uppföljning av ANDT-strategin och för det samordnade uppföljningssystemet för politiken på området.

Utskottet noterar vidare de arbeten som pågår inom ANDT-strategin när det gäller målet om minskad tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak. Prioriterade mål är bl.a. en effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn liksom en effektiv brottsbekämpning av illegal handel. Utskottet delar regeringens uppfattning att tillgångs- och tillgänglighetsbegränsande insatser är av avgörande betydelse för att minska skadeverkningar och problem orsakade av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Utskottet konstaterar också att det pågår myndighetssamarbete mot den grova organiserade brottsligheten när det gäller smuggling, särskilt av narkotika, alkohol och tobak. Utskottet ser positivt på att Tullverket kommer att fortsätta att prioritera arbetet med in- och utförelsestrukturer av narkotika och även ge hög prioritet åt storskalig eller frekvent införsel av alkohol. Därtill kommer de ovannämnda aktiviteterna och satsningarna inom ramen för Trestad2 i de tre storstäderna och regeringens satsning för att utveckla drogförebyggande arbete och behandlingsinsatser riktade till unga med fokus på cannabis och spice. Slutligen noterar utskottet att ett arbete pågår med en översyn för att utreda vad som kan krävas för att gå vidare med ett nationellt genomförande av protokollet under WHO:s ramkonvention om tobakskontroll med syftet att bekämpa alla former av illegal handel med tobaksprodukter. Med hänvisning till det omfattande pågående arbetet avstyrks motionerna 2014/15:434 (S) och 2014/15:2193 (S) liksom motionerna 2014/15:1739 (S), 2014/15:2579 (M), 2014/15:2664 (M) yrkande 17 och 2014/14:2853 (S).

Det är oacceptabelt att barn föds med skador på grund av moderns alkohol- eller narkotikabruk. Ett prioriterat mål i ANDT-strategin är att färre barn ska födas med skador orsakade av bl.a. alkohol och narkotika. Utskottet noterar att det inom ramen för Socialstyrelsens arbete på området fortsatt pågår alkohol- och narkotikaförebyggande arbete bland blivande föräldrar. Mot bakgrund av det pågående arbetet avstyrks motion 2014/15:1393 (KD).

Utskottet kan konstatera att ytterligare prioriterade mål i ANDT-strategin är att dödligheten bland ungdomar och unga vuxna på grund av experimenterande med droger ska minska liksom att medvetenheten i hela befolkningen om ANDT-användningens effekter på hälsa bör öka. Förutom pågående åtgärder som bevakning av försäljningen av missbruksmedel via internet, inköp och analys av potentiella missbruksmedel, klassificering av nya substanser och uppföljning av den narkotikarelaterade dödligheten nämns även fortsatta informationsinsatser för att minska langningen av alkohol och för att öka kunskapen om cannabis negativa effekter på hälsa och social utveckling. Motion 2014/15:2822 (S) yrkande 1 avstyrks liksom motion 2014/15:142 (M).

När det gäller frågan om varningstexter på alkoholvaror noterar utskottet att ett av målen i EU:s nyligen beslutade alkoholhandlingsplan är att uppmuntra till hälsorelaterad information på alkoholvaror. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion 2014/15:1594 (KD).

Detaljhandelsmonopolet och Systembolagets verksamhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om detaljhandelsmonopolet och försäljningsställets förläggning, Systembolagets verksamhet, svenska producenter, gårdsförsäljning, kommersiell förmedling av alkohol, åldersgräns på Systembolaget, servering på olika transportmedel, serveringstider och kommunernas alkoholhandläggare.

Jämför reservationerna 4 (M, C) och 5 (SD).

Motionerna

Detaljhandelsmonopolet och försäljningsställets förläggning

I motion 2014/15:611 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M) begärs ett tillkännagivande om att slopa detaljhandelsmonopolet för alkoholhaltiga drycker.

I motion 2014/15:686 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande om att tillåta försäljning av öl och vin i licensierade livsmedelsbutiker.

I motion 2014/15:2339 av Finn Bengtsson och Ulf Berg (båda M) begärs ett tillkännagivande om att Systembolaget bör ändra sin etableringspolitik och inrätta ”minisystembolag” hos redan befintliga ombud.

I motion 2014/15:1249 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska överväga att se över möjligheten att utöka de försäljningsställen där lokalproducerade alkoholprodukter kan säljas. På mindre orter som saknar systembolag kan t.ex. den lokala ICA-butiken fungera som ombud.

I motion 2014/15:1774 av Johan Hedin och Johanna Jönsson (båda C) begärs ett tillkännagivande om att förändra Systembolagets roll. Motionärerna anser att Systembolaget inte längre ska ha monopol utan i stället vara ett tillstånds- och kontrollorgan för försäljningen av alkoholhaltiga drycker, medan själva försäljningen kan ske genom privata företag.

Systembolagets verksamhet

I motion 2014/15:640 av Olof Lavesson (M) begärs ett tillkännagivande om att Systembolaget AB ska hålla öppet också på söndagar och helger.

I motion 2014/15:1853 av Hans Rothenberg och Finn Bengtsson (båda M) begärs i yrkandena 1 och 2 tillkännagivanden om att i ägardirektiv till Systembolaget se till att bolagets inköspolicy utformas dels så att möjligheterna för mindre producenter att kunna leverera till sortimentet förbättras, dels så att användandet av ftalater i de importerade vinerna reduceras till ett minimum.

Motionärerna anser att Systembolaget gynnar stora distributörer och producenter som kan leverera i stora volymer. Vidare innebär volymtänkandet att de viner som Systembolaget upphandlar till övervägande del innehåller ftalater.

I motion 2014/15:1365 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1–6 begärs tillkännagivanden om uttalanden om att det inte finns någon motsättning mellan att värna det alkoholpolitiska målet och att arbeta för sociala och etiska mål för dem som producerar produkterna, att Systembolaget bör ta ett större ansvar för arbetsrätt och andra sociala rättigheter hos leverantörer och producenter samt att det av Systembolagets ägardirektiv ska framgå dels att Systembolaget ska ställa krav på att mänskliga rättigheter inte får ifrågasättas i leverantörskedjan, dels att Systembolaget får i uppdrag att utveckla begreppet ”andra affärsmässiga hänsyn” i sina inköpsvillkor. Vidare begärs tillkännagivanden om att regeringen ska låta utreda i vilken utsträckning krav kan riktas mot leverantörer till Systembolaget i fråga om att säkerställa mänskliga rättigheter för vinarbetare samt att Systembolaget ska verka för en ökning av varor med Fairtrade-märkning eller annan etisk och miljömässig märkning.

Svenska producenter

I motion 2014/15:1353 av Kristina Yngwe och Anders Åkesson (båda C) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att Systembolaget ska ta ett större ansvar för att säkerställa likvärdiga förutsättningar för produktion och konsumtion av hantverksproducerade alkoholhaltiga drycker i hela landet. Enligt motionärerna är små producenter beroende av Systembolagets regelverk och logistikverksamhet för att nå ut till konsumenterna. Under året har regelverket ändrats, vilket har lett till oro inom bryggerinäringen. Det är viktigt att Systembolaget som monopolföretag tar ett särskilt ansvar och säkerställer att förutsättningarna för små bryggerier och andra hantverksmässiga dryckesproducenter är likvärdiga i hela landet. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att Systembolaget ska vara en positiv kraft i utvecklingen av Sverige som dryckesland.

I motion 2014/15:1748 av Patrik Lundqvist (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheterna till en översyn och en dialog för att säkerställa rättvisa möjligheter för små aktörer inom Systembolagets område.

Gårdsförsäljning

I partimotion 2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 finns en begäran om ett tillkännagivande om att gå vidare med frågan om gårdsförsäljning av öl och vin. Detta bör göras genom en försöksverksamhet i tre pilotlän. Liknande yrkanden finns även i motion 2014/15:542 av Eskil Erlandsson och Per-Ingvar Johansson (båda C), 2014/15: 1349 av Kristina Yngwe (C), 2014/15:453 av Boriana Åberg (M), 2014/15:1287 av Sten Bergheden (M) och 2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkande 2.

I motion 2014/15:844 av Cecilia Widegren m.fl. (M, FP, C, KD) begärs ett tillkännagivande om att tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerat öl, vin och

cider. Också i följande motioner framställs yrkanden om att tillåta gårdsförsäljning av vin och andra lokalt framställda alkoholprodukter: 2014/15:94 av Maria Malmer Stenergard och Åsa Coenraads (båda M) 2014/15:352 av Lotta Finstorp och Lotta Olsson (båda M), 2014/15:614 av Helena Bouveng och Mats Green (båda M), 2014/15:665 av Jan Ericson (M) yrkande 1, 2014/15:974 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M), 2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar m.fl. (M) yrkande 3, 2014/15:1230 av Sten Bergheden (M), 2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkande 1, 2014/15:2469 av Eva Lohman och Lars-Arne Staxäng (M), 2014/15:2553, 2554, 2556 och 2557 av Per Bill (M), 2014/15:1477 av Margareta Cederfelt och Christian Holm (båda M) och 2014/15:1015 av Björn Söder och Sven-Olof Sällström (båda SD).

I motion 2014/15:1249 av Sten Bergheden (M) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att låta lokalproducerande öl- och vingårdar vara ombud åt Systembolaget. I motion 2014/15:2504 av Gustaf Hoffstedt (M) finns ett liknande yrkande,

I motion 2014/15:896 av Michael Svensson (M) finns en begäran om ett tillkännagivande om att fortsätta utreda frågan om gårdsförsäljning av vissa lokalproducerade alkoholhaltiga drycker. Liknande yrkanden finns även i motion 2014/15:1759 av Lars Hjalmered (M) och 2014/15:1987 av Saila Quicklund och Gunilla Nordgren (båda M).

Kommersiell förmedling av alkohol

I motion 2014/15:941 av Lena Hallengren och Christer Engelhardt (båda S) begärs ett tillkännagivande om att genomföra Alkoholleveransutredningens förslag med bäring på förbud mot kommersiellt främjande av privatimport av alkohol. Motionärerna anser att det nödvändigt att Sverige förtydligar sin lagstiftning kring e-handel med alkohol för att skydda detaljhandelsmonopolet och folkhälsan, på liknande sätt som Finland och Norge har gjort, efter det att EU-domstolen avskaffat förbudet mot privatimport av alkohol. I motion 2014/15:750 av Susanne Eberstein och Jasenko Omanovic (båda S) finns ett liknande yrkande.

Åldersgräns på Systembolaget

I motion 2014/15:99 av Edward Riedl (M) begärs ett tillkännagivande om en översyn av vilka åldersgränser som ska gälla för att handla alkohol på Systembolaget. Motionären anser att det strider mot det allmänna rättsmedvetandet att en person kan köpa alkohol på krogar och restauranger samtidigt som han eller hon är förhindrad att göra det i Systembolagets butiker. Åldersgränsen bör sänkas på Systembolaget. I motionerna 2014/15:145 av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M), 2014/15:645 av Patrik Reslow (M), 2014/15:1691 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) och 2014/15:1847 av Lena Asplund (M) finns liknande yrkanden.

Servering på olika transportmedel

I motion 2014/15:2583 av Jan R Andersson och Johan Hultberg (båda M) begärs ett tillkännagivande om att se över alkohollagens bestämmelser om serveringstillstånd i inrikes trafik. Motionärerna anser att tillstånd för servering bör kunna ges också på andra färdmedel än de som nämns i 8 kap 1 § alkohollagen.

Serveringstider

I motion 2014/15:650 av Olof Lavesson (M) begärs ett tillkännagivande om att ändra 8 kap. 19 § alkohollagen (2010:1622). Motionären påpekar att om inte kommunen beslutar annat i fråga om serveringstider är det den ovan nämnda bestämmelsen som gäller och att detta innebär att det med något undantag inte är tillåtet att servera alkohol före klockan 11 på dagen. Enligt motionären finns det all anledning att ifrågasätta detta.

Kommunernas alkoholhandläggare

I motion 2014/15:2879 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda M) begärs ett tillkännagivande om mer statligt stöd till kommunala alkoholhandläggare. Enligt motionärerna finns det restauranger som i olika utsträckning har koppling till den organiserade brottsligheten och det förekommer att kommunernas alkoholhandläggare utsätts för kriminella påtryckningar när de ska fatta beslut om t.ex. serveringstillstånd. Alkoholhandläggarna behöver stöd av polisen och andra statliga myndigheter med kompetens att bekämpa grov organiserad brottslighet. Det kan ske exempelvis genom förstärkt utbildning på området.

Gällande rätt

Alkohollagen (2010:1622) trädde i kraft den 1 januari 2011. I tredje kapitlet finns allmänna bestämmelser om försäljning. Av 7 § följer att alkoholdrycker inte får säljas eller lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. När det gäller folköl gäller motsvarande för den som inte har fyllt 18 år. Alkoholdrycker får serveras till den som har fyllt 18 år.

Sedan den 1 juli 2008 får spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker föras in av en enskild person som har fyllt 20 år genom yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand, om införseln sker från ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och dryckerna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk (4 kap. 4 § andra stycket 7).

I 5 kap. 1 och 2 §§ finns bestämmelser om att det för detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker ska finnas ett särskilt för ändamålet bildat aktiebolag (Systembolaget AB), ägt av staten, och att det endast är detta detaljhandelsbolag som får bedriva detaljhandel med sådana

produkter. Av 3 § följer att Systembolaget beslutar om försäljningsställets förläggning enligt riktlinjer i avtalet mellan staten och bolaget.

Av 8 kap. 1 § följer att det krävs tillstånd för servering av alkoholdrycker av den kommun där serveringsstället är beläget (serveringstillstånd). Av andra stycket i bestämmelsen följer att serveringstillstånd som avser servering i inrikes trafik på fartyg, luftfartyg eller järnvägståg (trafikservering), meddelas av den kommun där det företag som vill bedriva serveringen har sitt säte, eller där den person som vill bedriva serveringen har sin hemvist.

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 § (se 8 kap. 19 § första stycket). Av andra stycket i bestämmelsen följer att om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 1.00.

Bakgrund och pågående arbete

Systembolagets verksamhet

På s. 13 i betänkande 2013/14:SoU14 Alkoholfrågor lämnas en redogörelse för regleringen av Systembolagets verksamhet och förutsättningarna för den. I det avseendet redogörs för innehållet i avtalet mellan staten och Systembolaget i vissa delar. Vidare redogörs för bolagets arbete med företagets samhällsansvar (Corporate Social Responsibility, CSR) och hur man arbetar med uppförandekoden tillsammans med de nordiska länderna med detaljhandelsmonopol. Vad som tillkommit i den senare delen är att de fem nordiska monopolerna i Norge, Finland, Sverige, Island och Färöarna beslutat sig för att stärka CSR-samarbetet genom att använda samma metodologi för att följa upp den gemensamma uppförandekoden. Vidare kommer monopolerna från 2015 att samarbeta för att möta BSCI:s krav på uppföljning av leverantörskedjan i riskländer. En nordisk arbetsgrupp kommer att gemensamt planera vilka producenter som ska auditeras. Detta för att skapa större tydlighet och underlätta CSR-arbetet för leverantörer och producenter som är verksamma på flera nordiska marknader. (www.systembolaget.se)

Under 2014 lämnade forskare vid franska Laboratoire Excell en rapport efter att ha undersökt 100 viner från landet. Av dem innehöll 59 väsentliga mängder dibutylftalat (DBT), ett hormonstörande ämne som räknas till en av de tre farligaste ftalaterna. Flera av vinerna innehöll även andra typer av ftalater. Endast 17 viner saknade spår av ämnena.

När det gäller frågan om förekomster av ftalater i importerat vin kan nämnas att det är Livsmedelsverket som utövar tillsyn över Systembolagets kontroller av innehållet i de produkter som bolaget säljer. Systembolaget har ett eget laboratorium för detta och kontrollerna omfattar framför allt tillsatser som vinmakaren tillsätter för att öka hållbarheten eller smaken (främst via alkoholhalten). Ett begränsat antal tillsatser är tillåtna. De vanligaste är svavel eller

sulfiter, syra, druvmustkoncentrat, tanniner och sorbinsyra. Små spår av bekämpningsmedel och andra ämnen som används under odlingen av druvor och under vintillverkningen kan också finnas. (www.systembolaget.se) Enligt uppgifter från gruppchefen vid Systembolagets laboratorium omfattas inte eventuell förekomst av ftalater av rådande EU-lagstiftning och omfattas alltså inte heller av bolagets kontroll.

Från Systembolagets pressavdelning har följande inhämtats.

Ftalater är en grupp av ämnen som framförallt används som mjukgörare i plast och finns i t.ex. förpackningar, rengöringsmedel och textilier. Ftalater kan migrera ifrån plast och tas upp av kroppen. Signifikanta effekter av vissa ftalater och dess påverkan på fortplantningsförmåga har påvisats i tester på djur, men då har det handlat om mycket högre halter än det som påvisats i studien från Laboratoire Excell.

Innan buteljering förvaras vin i tankar/tunnor av rostfritt stål eller ek, men även betong och järn. Bland annat äldre vintankar kan ha behandlats med plastbelägg som enligt forskningsrapporten ovan är smittkällan för dessa ftalater som studien hittat i dessa viner. Moderna anläggningar ska inte använda plastbeläggning med farliga ämnen.

Givetvis ska farliga ämnen inte förekomma i dryckerna och inom EU måste i dag all plastkontakt med livsmedel uppfylla krav på hur mycket av ämnet som får vandra över till livsmedlet. Studien belyser många viktiga frågor som vi naturligtvis tar till oss av. Det är viktigt att rapporter som denna uppmärksammar problemen så att vi kan ta konkreta beslut för att minska påverkan av främmande ämnen i alkoholdryckerna.

Svenska producenter

Sedan den 1 september 2014 har Systembolaget ett nytt sortiment av lokalt och småskaligt producerade produkter över hela landet. Lokala producenter kan leverera till upp till 10 olika butiker inom en radie om 10 mil från produktionsstället. Från den 5 februari 2015 utökas milsgränsen till 15 mil. Leverantörerna kan också välja om de vill göra varorna beställningsbara i hela landet. Om Systembolaget inte köper in en produkt till det lokala sortimentet så kan den säljas via beställningssortimentet. En sådan produkt har även möjlighet att komma in i det fasta sortimentet i den butik där den efterfrågas. (www.systembolaget.se)

Gårdsförsäljning

I december 2010 lämnades betänkandet Gårdsförsäljning (2010:98). Utredningens uppdrag hade varit att ta fram ett förslag till hur gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan ske på ett sätt som är förenligt med EU-rätten och detaljhandelsmonopolet utan att det leder till negativa konsekvenser för folkhälsan. Utredningens slutsats var att det går att införa gårdsförsäljning under de givna förutsättningarna, men att det måste ske enligt en modell som inte hindrar utländska tillverkare att få sina produkter sålda genom gårdsförsäljning eller att etablera sig i Sverige för att bedriva gårdsförsäljning och så länge modellen för gårdsförsäljning är konsekvent med den svenska alkoholpolitiken. Utredningen lämnade ett förslag till regelverk för gårdsförsäljning.

Den 16 december 2012 framkom att den dåvarande regeringen inte avsåg att lämna något förslag med anledning av förslagen i den ovannämnda utredningen. Frågan var dock fortfarande under beredning i Regeringskansliet. Den 11 december 2014 beslutade regeringen att avsluta beredningen utan att lämna något förslag (dnr S2010/9077/FST).

Kommersiell förmedling av alkohol

Frågan om kommersiell förmedling av alkoholdrycker behandlades av utskottet i betänkande 2013/14:SoU14 Alkoholfrågor. Under sommaren 2014 lämnades ytterligare ett betänkande, Privat införsel av alkoholdrycker: tydligare regler i konsekvens med svensk alkoholpolitik (SOU 2014:58). Utredningen föreslår bl.a. ett förtydligt undantag för privatinförsel och särskilda villkor vid hemleverans av alkoholdrycker samt straffsanktioner för den som uppsåtligt eller av oaktsamhet i kommersiellt syfte främjar privatinförsel av alkoholdrycker. Utredningsbetänkandet har varit på remiss och remissammanställningen är klar. Fortsatt beredning pågår i Regeringskansliet.

Kommunernas alkoholhandläggare

Enligt uppgift från en tjänsteman vid Folkhälsomyndigheten har myndigheten bedömt att den inte har i uppdrag att förse länsstyrelser eller kommuner med basutbildningar i tobaks- och alkohollagstiftning. Myndigheten genomför däremot utbildningar kopplade till framtagna tillsynsvägledning, t ex i samband med nya föreskrifter, vilket är en del i myndighetens roll som tillsynsväglärande myndighet. De tillgängliga utbildningar som specifikt rör alkohol- och tobakstillsyn är de som privata aktörer kan erbjuda.

Interpellationssvar

Den 10 mars 2015 svarade statsrådet Gabriel Wikström (S) på en interpellation om livsmedelsstrategin och gårdsförsäljningen av öl och vin (ip 2014/15 239, prot 2014/15:69, anf 73, 77 och 82) Statsrådet svarade bl.a. följande.

Sten Bergheden har frågat om regeringen avser att göra någonting för att underlätta för landsbygdsföretag som vill bedriva gårdsförsäljning av lokalt producerad alkohol i Sverige och om gårdsförsäljning av öl och vin kommer att finnas med i den livsmedelsstrategi som statsrådet tänker genomföra. Interpellationen har överlämnats till mig.

När det gäller gårdsförsäljning av alkoholdrycker har regeringen beslutat att inte gå vidare med de förslag som lämnades av Utredningen om vissa alkoholfrågor (SOU 2010:98).

Däremot är lokalt producerade och småskaliga drycker möjliga att beställa till valfri butik i hela landet via Systembolagets webb eller i butik. Det innebär att ca 600 lokalt producerade drycker från nästan 100 olika producenter är tillgängliga för kunder i hela landet.

Systembolaget har även lanserat en mobilapplikation med vilken det är möjligt att söka efter närmaste butik eller ombud och bland annat få information om öppettider.

Systembolaget har även förbättrat sina rådgivningsmöjligheter genom att utöka utbildningen för Systembolagets personal till att även omfatta de lokalt producerade dryckerna.

Ett aktivt landsbygdsföretagande är av betydelse för hela Sveriges tillväxt. Framtagandet av en svensk livsmedelsstrategi är en viktig del i arbetet för att främja företagandet inom hela livsmedelskedjan, inte minst för aktörerna på landsbygden. Arbetet med livsmedelsstrategin har påbörjats. Regeringens ambition är att strategin ska omfatta hela värdekedjan, från primärproduktion till konsument. Regeringen avser att få till stånd en långsiktig och väl förankrad strategi som överlever såväl riksdagsval som koalitioner.

- - -

Jag fick en fråga från Sten Bergheden om gårdsförsäljning kommer att ingå i livsmedelsstrategin. När det gäller gårdsförsäljning enligt det förslag som utredningen tog fram och som därmed, enligt vår bedömning, skulle hota det svenska detaljhandelsmonopolet är svaret att den typen av gårdsförsäljning inte kommer att ingå i strategin.

Det motsäger å sin sida inte att det finns en strategi för lokala producenter av olika typer av alkoholdrycker som också kan arrangera till exempel provsmakning på plats om man har erforderliga tillstånd. Men just en försäljning som hotar detaljhandelsmonopolet kommer vi som tidigare sagts inte att gå vidare med.

Det är i det syftet som vi inte vill försöka oss på någon prövoperiod, eftersom risken är att det av EU-domstolen skulle uppfattas som att vi har frångått det svenska detaljhandelsmonopolet. Därmed skulle vi kunna få en dom emot oss som omöjliggör ett fortsatt monopol, och då undandras själva grunden för den svenska alkoholpolitiken.

- - -

Gårdsförsäljning handlar i första hand om folkhälsopolitik. Det handlar om våra möjligheter att värna det svenska detaljhandelsmonopolet, som i sig är en grundbult i den svenska alkoholpolitiken. Jag är inte beredd att experimentera med detta detaljhandelsmonopol, och jag är inte beredd att öppna dörren för gårdsförsäljning ens i försöksverksamhet eftersom jag tror att risken för att vi får en dom mot oss i EU-domstolen är mycket stor.

Det är en annan bedömning än den som utredaren gjorde, men det här är ett område där olika bedömningar är möjliga att göra eftersom EU-rätten är snårig och eftersom vi vet att EU-domstolens beslut kan vara svåra att förutse.

Samma dag besvarade statsrådet Gabriel Wikström (S) en interpellation om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker (ip 2014/15:194, prot 2014/15:69, anf 62). Statsrådet svarade bl.a. följande.

Maria Malmer Stenergard har frågat mig varför jag stänger dörren till gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker med motivet att man vill värna folkhälsan trots att den statliga utredningen kommit fram till att dess modell för gårdsförsäljning inte skulle leda till några negativa konsekvenser för folkhälsan av betydelse.

Det är i och för sig riktigt att gårdsförsäljning av vin i den form som ursprungligen var tänkt inte bör leda till några betydande folkhälsopolitiska problem. Problemet är att två statliga utredningar slagit fast att det inte är möjligt att begränsa försäljningen så att enbart svenska vinproducenter skulle kunna sälja mindre kvantiteter av sitt egenproducerade vin

till besökare på gården. Skälet är att detta skulle strida mot EU:s regler om diskriminering. Om vi på det sättet skulle öppna för en ny försäljningskanal för svenska producenter skulle detta medföra att vi inte längre kan behålla vårt detaljhandelsmonopol som har mycket stor betydelse för folkhälsan.

Ekonomisk och fysisk tillgänglighet till alkohol är viktiga faktorer för konsumtionens omfattning. Detaljhandelsmonopolet, och andra begränsningar i tillgänglighet i vissa miljöer och sammanhang, främjar alltså folkhälsan och minskar alkoholens skadeverkningar.

För att möta EU:s regler om diskriminering föreslog den senaste utredaren att begreppet gårdsförsäljning skulle utvidgas till att gälla alla typer av alkoholprodukter som producerades lokalt, alltså även öl och starksprit. Enligt förslaget skulle också de svenska försäljarna kunna sälja liknande produkter från alkoholproducenter från övriga EU. Kravet skulle vara att försäljningen var förenad med någon form av upplevelseaktivitet. Vad den här upplevelseaktiviteten skulle innebära definierades inte helt klart.

Förslaget innebär därmed ytterligare en försäljningskanal till privatkunder. Eftersom vår argumentation kring alkoholmonopolet bygger på att vi enbart utgår från ett folkhälsopolitiskt perspektiv skulle en ny kanal för detaljhandel av alkohol innebära att vår argumentation gentemot EU skulle försvagas kraftigt. Flera bedömare utgår från att det inte skulle vara möjligt att försvara Systembolagets monopol i EU-domstolen.

Så skälet till att jag stänger dörren till gårdsförsäljningen av alkoholhaltiga drycker är att det trots två statliga utredningar och en omfattande remissbehandling inte har varit möjligt att finna en lösning som möjliggör för svenska vinproducenter att sälja direkt till besökare utan att en sådan lösning skulle riskera Systembolagets monopol – vilket i sin tur skulle leda till negativa konsekvenser för folkhälsan.

Tidigare behandling

Motioner om detaljhandelsmonopolet och försäljningsställets förläggning avstyrktes av utskottet i betänkandet 2010/11:SoU4 En ny alkohollag (prop. 2009/10:125, rskr. 2010/11:36). Utskottet uttalade då att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste alkoholpolitiska verktygen för att nå det alkoholpolitiska målet samt att det är Systembolaget som beslutar om försäljningsställets förläggning enligt riktlinjer i avtal med staten. Riksdagen följde utskottet.

Även motioner om svenska producenter behandlades i det ovannämnda betänkandet. Utskottet uttalade då följande (s. 37).

Utskottet har noterat att Systembolaget, sedan kritik framförts om bolagets hantering av och regler för det s.k. beställningssortimentet, bedriver ett arbete för att förbättra servicen och att ett led i detta arbete är att göra det lättare för producenter att lista sina produkter i beställningssortimentet och ett annat att lokala producenter numera kan få sina produkter listade på de tre närmaste Systembolagsbutikerna. Motionerna [...] får anses åtminstone delvis tillgodosedda och avstyrks.

Motioner om gårdsförsäljning behandlades av utskottet senast i betänkandet 2012/13:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (prop. 2012/13:1, rskr 2012/13:115). Utskottet noterade att regeringen inte avsåg att lägga fram något förslag om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker enligt det utredningsförslag som lämnades i SOU 2010:98, eftersom regeringen

gjorde bedömningen att det inte gick att kombinera med Systembolagets monopol på försäljning av alkohol. Utskottet ville inte föregripa resultatet av den beredning som fortfarande pågick i Regeringskansliet och avstyrkte motionerna (s. 130 res. S+MP+V samt SD). Riksdagen följde utskottet.

Motioner om kommersiell förmedling av alkohol avstyrktes av utskottet i betänkandet 2013/14:SoU14 Alkoholfrågor (rskr. 2013/14:197). Utskottet uttalade då att utredningen om e-handel och hemleverans av alkoholdrycker till konsument (dir. 2014:1) inte borde föregripas (s. 20 res. S+MP+V). Riksdagen följde utskottet.

Även motioner om Systembolagets verksamhet (CSR-frågor och öppettider) behandlades senast i det betänkandet. Utskottet uttalade följande (s. 20 res. MP+V).

Utskottet kan konstatera att Systembolaget fortsatt arbetar med stöd av den uppförandekod med tillhörande uppföljningssystem som infördes 2012. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Utskottet delar inte bedömningen i frågan om ändrade öppettider för Systembolaget. Motionerna [...] avstyrks.

Motioner om åldersgräns på Systembolaget, servering på olika transportmedel samt serveringstider behandlades av utskottet i ovannämnda betänkande 2010/11:SoU4 Alkohollagen. Också i dessa delar följde riksdagen utskottet. Utskottet avstyrkte motionerna om åldersgränser (s. 33)

När det gällde servering på olika transportmedel uttalade utskottet följande (s. 56).

Utskottet noterar att regeringen inte föreslagit någon ändring i den bestämmelse som anger vilken kommun som meddelar serveringstillstånd för inrikes trafik på fartyg, luftfartyg och järnvägståg, s.k. trafikservering. Utskottet anser att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionerna [...]. Motionerna avstyrks. Utskottet tillstyrker propositionen i den delen.

I fråga om serveringstider uttalade utskottet följande (s. 57 res. V).

Utskottet tillstyrker 8 kap. 19 § i förslaget till alkohollag om oförändrade serveringstider. Utskottet utgår från att regeringen följer frågan om vilka serveringstider som tillämpas. Motionerna [...] avstyrks.

Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill än en gång påminna om att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste alkoholpolitiska verktygen för att nå det alkoholpolitiska målet. Av alkohollagen framgår att det är detaljhandelsbolaget (Systembolaget AB) som beslutar om försäljningsställets förläggning efter riktlinjer i avtal med staten. Motionerna 2014/15:611 (M), 2014/15:686 (M), 2014/15:1249 (M) yrkande 1, 2014/15:1774 (C) och 2014/15:2339 (M) avstyrks.

Utskottet kan konstatera att Systembolaget fortsätter att arbeta med stöd av den uppförandekod med tillhörande system som infördes 2012 och att detta

arbete utvecklas fortlöpande bl.a. i samarbete med de nordiska länderna. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Utskottet delar inte motionärernas bedömning när det gäller frågan om ändrade öppettider för Systembolaget. Utskottet noterar vidare Systembolagets arbete med kontroller av innehållet i de produkter som bolaget säljer. Inte heller här bör riksdagen ta något initiativ. Motionerna 2014/15:640 (M), 2014/15:1365 (MP) yrkandena 1–6 och 2014/15:1853 (M) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Utskottet noterar att Systembolaget fortsätter att arbeta med och utveckla sortimentet av lokalt och småskaligt producerade produkter över hela landet. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna 2014/15:1353 (C) yrkandena 1 och 2 samt 2014/15:1748 (S). Motionerna avstyrks.

Utskottet kan konstatera att regeringen nyligen har avslutat beredningen av betänkandet Gårdsförsäljning (SOU 2010:98) som redovisades i december 2010. I ett interpellationssvar (2014/15:194) redogjorde statsrådet Gabriel Wikström för att det inte är möjligt att begränsa försäljningen så att enbart svenska vinproducenter skulle kunna sälja mindre kvantiteter av sitt egenproducerade vin till besökare på gården eftersom detta skulle strida mot EU:s regler om diskriminering. För att undvika diskriminering krävs bl.a. att de svenska försäljarna också får sälja alla typer av alkoholprodukter som produceras lokalt och att de även får sälja liknande produkter från alkoholproducenter från övriga EU. En sådan ytterligare försäljningskanal till privatkunder skulle enligt statsrådet riskera Systembolagets monopol, vilket i sin tur skulle leda till negativa konsekvenser för folkhälsan, och i denna del gör alltså statsrådet en annan bedömning än vad utredningen gjorde. Utskottet delar statsrådets bedömning och avstyrker alla motioner.

När det gäller frågan om kommersiell förmedling av alkohol noterar utskottet att den är under beredning i Regeringskansliet. Resultatet av beredningen bör inte föregripas. Motionerna 2014/15:750 (S) och 2014/15:941 (S) avstyrks.

Utskottet anser inte att det bör tas något initiativ för att ändra åldersgränserna i 3 kap. 7 § alkohollagen. Motionsyrkanden med begäran om ändring i denna bestämmelse avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ vare sig när det gäller motionsyrkanden om servering på olika transportmedel eller om ändrade serveringstider.

Något initiativ med anledning av motion 2014/15:2879 (M) är inte nödvändigt. Motionen avstyrks.

Familjeklassning av narkotika

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen utan dröjsmål ska låta utreda problemet med nätdroger brett, vilket innebär att skyndsamt se över frågan om generisk klassning/familjeklassning av narkotika men att också överväga andra åtgärder, och återkomma till riksdagen med förslag. Därmed bifaller riksdagen delvis motioner om tillsättande av en utredning om hur familjeklassning av narkotika kan införas. Övriga motioner avstyrks.

Jämför reservation 6 (S, MP, V).

Motionerna

I motion 2014/15:424 av Cecilia Widegren (M) begärs ett tillkännagivande om åtgärder i syfte att kriminalisera nya designade droger och droger där det ursprungliga användningsområdet är ett helt annat. Enligt motionären är det viktigt att samhället och lagstiftaren agerar snabbt och tydligt när nya droger dyker upp. Vissa droger är varianter av redan narkotikaklassade droger medan andra i grunden har ett helt annat användningsområde.

I motion 2014/15:224 av Edward Riedl (M) begärs ett tillkännagivande om att öka ansträngningarna för att göra nätdrogerna olagliga. Ett första steg är enligt motionären att se på motsvarande lagstiftning i Norge.

I motion 2014/15:1506 av Olle Felten och Kent Ekeröth (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att införa en generalklausul mot insmuggling av kemiska preparat med narkotisk effekt. Motionärerna vill att regeringen skyndsamt ska utreda förutsättningarna för en generalklausul med syftet att ligga steget före narkotikaproducenternas förändringsstrategier.

I motion 2014/15:205 av Torkild Strandberg (FP) begärs ett tillkännagivande om snabbare och effektivare klassning av narkotiska preparat. Motionären anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med en ny lagstiftning om klassning av narkotiska preparat. I arbetet ingår att se över möjligheterna till familjeklassning.

I motion 2014/15:2822 av Hillevi Larsson (S) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om att beredskapen för att snabbt narkotikaklassa nätdrogerna bör bli bättre.

I motion 2014/15:1077 av Lars-Axel Nordell (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur en familjeklassning av narkotiska preparat kan införas. Liknande yrkanden finns i motion 2014/15:1171 av Anna Wallén och Rosa Güclü Hedin (båda S), 2014/15:1453 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (båda S) och 2014/15:1744 av Elin Lundgren (S).

Bakgrund och pågående arbete

Klassning av narkotika har behandlats av utskottet i betänkande 2013/14:SoU17 Narkotika och dopningsfrågor. På s. 6-11 i det ovannämnda betänkandet lämnas en utförlig bakgrund för området bestående av bl.a. regeringens uttalanden i proposition 1997/98:183 Kontroll av syntetiska droger m.m., innehållet i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, Narkotikautredningens (S2006:07) förslag som resulterade i lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser (förstörandelagen) och vissa ytterligare bestämmelser som anger hur klassning går till.

Frågesvar

Den 3 mars 2015 svarade statsrådet Gabriel Wikström (S) på en skriftlig fråga (sf 2014/15:224) om familjeklassning av narkotika.

Yasmine Larsson har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta med anledning av vad hon har anfört.

För att en substans ska kunna klassas som narkotika ska den ha beroendeframkallande eller euforiserande egenskaper. Substanser som inte har sådana effekter ska heller inte klassas som narkotika. I Sverige klassificeras substanser individuellt i huvudsak för att det är det mest rättssäkra sättet att avgöra om substansen har sådana egenskaper och effekter som anges i narkotikastrafflagen.

Alternativa lösningar, som Yasmine Larsson förespråkar, är att använda sig av en generisk definition där man klassar en hel grupp av ämnen som har en gemensam grundstruktur eller om den liknar en redan narkotikaklassad vara.

Jag har kallat till och genomfört två hearings med berörda myndigheter och forskare om hur vi ska hantera de nya psykoaktiva substanser, bl.a. Spice, som i allt snabbare takt kommer in på den svenska marknaden.

Ett problem som både Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket framhållit är att man inte kan vara helt säker på att alla ämnen i gruppen verkligen uppfyller grunddefinitionen. Därför förordar myndigheterna en fortsatt klassning ämne för ämne.

Fördelen med en generisk lösning är att en klassning skulle kunna omfatta ämnen som ännu inte dykt upp på den svenska marknaden. De skulle så att säga vara förbjudna redan när de dyker upp.

Nackdelen är att om det finns den minsta tvekan om ett visst ämne ska betraktas som narkotika eller inte så blir det en fråga som måste avgöras av domstol. Detta är en process som kan ta flera år innan ett slutligt besked kan ges då frågan kan behöva avgöras av Högsta domstolen.

Jag kommer emellertid att låta utreda hur vi på bättre sätt, både snabbt och rättssäkert, kan förbjuda dessa substanser.

Tidigare behandling

Frågan om familjeklassning av narkotika behandlades av utskottet i betänkande 2013/14:SoU17 Narkotika- och dopningsfrågor (prot. 2013/14:94). Utskottet uttalade då följande (s. 12).

Utskottet noterar att regeringen i proposition 1997/98:183 Kontroll av syntetiska droger m.m., efter olika överväganden, ifrågasatte vad man hade att vinna med en generisk definition vid klassning av narkotika eftersom en

sådan omfattar fler varor än de man vill träffa med narkotikalagstiftningen. Regeringen anförde då att det inte kunde komma i fråga att döma någon till de stränga straff som förutsätts på narkotikaområdet om det aktuella ämnet är harmlöst och att nödvändiga undantag från definitionerna i så fall måste göras. Sammantaget fann regeringen att övervägande skäl talade emot att införa sådana generiska definitioner. Utskottet gjorde ingen annan bedömning (bet. 1998/99:SoU5).

Utskottet noterar vidare att Narkotikautredningen (SOU 2008:120), som hade i uppdrag att bl.a. se över frågan om systemet med klassificering av narkotika, inte föreslog någon ändring i sättet att fastställa vad som är narkotika. Skälet var främst hänsyn till rättssäkerhetskrav.

Utskottet vill framhålla vikten av en effektiv narkotikaklassning. Utskottet har i samband med beredningen av motionerna fått information av företrädare för Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket om vilka överväganden som görs i anslutning till begreppet generisk klassning/familjeklassning. Utskottet har också tagit emot en skrivelse från den nationella tullspecialisten för narkotika och dopning vid Tullverket. Sammantaget förefaller nackdelarna dominera med en sådan klassning. Resonemanget är i princip detsamma som i proposition 1997/98:183. Utskottet utgår från att regeringen och berörda myndigheter ständigt följer frågan med syfte att Sverige ska ha effektivast möjliga metod för att snabbt kunna klassificera narkotika. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna [...]. Motionerna avstyrks.

Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Handeln över internet med missbrukssubstanser som är snarlika narkotika men ännu inte klassade som det, s.k. nätdroger, är ett stort och växande problem. I samband med beredningen av motionerna har utskottet fått information av statssekreterare Agneta Karlsson, Socialdepartementet, och företrädare för Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, Tullverket och Polismyndigheten samt av seniorprofessor Fred Nyberg om bl.a. fördelar och nackdelar med generisk klassning/familjeklassning och ett eventuellt behov av ändrad lagstiftning liksom om hur spaningsarbetet bedrivs. Av informationen framgick att utbudet av nätdroger ökar explosionsartat. Utskottet, som ser positivt på att regeringen uppmärksammar frågan (sf 2014/15:224 om familjeklassning av narkotika), vidhåller betydelsen av en effektiv narkotikaklassning men anser att det kan finnas behov av ytterligare åtgärder för att minska skadeverkningarna av nätdrogerna. Med delvis tillstyrkande av motionerna 2014/15:1077 (KD), 2014/15:1171 (S), 2014/15:1453 (S) och 2014/15:1744 (S) föreslår utskottet därför ett tillkännagivande till regeringen om att utan dröjsmål låta utreda problemet med nätdroger brett, vilket innebär att skyndsamt se över frågan om generisk klassning/familjeklassning av narkotika men att också överväga andra åtgärder, och återkomma till riksdagen med förslag. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Sprututbyte

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om sprututbyte.

Jämför reservation 7 (V).

Motionerna

I partimotion 2014/15:85 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) finns i yrkande 15 en begäran om ett tillkännagivande om att det kommunala vetot bör avskaffas och att landstingen självständigt bör kunna besluta om att inrätta sprututbytesverksamhet. I motion 2014/15:711 av Hillevi Larsson (S) finns en liknande begäran i yrkande 1. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga möjligheten att göra det obligatoriskt för landstingen att erbjuda sprututbyte.

I motion 2014/15:427 av Cecilia Widegren (M) begärs ett tillkännagivande om att inte tillåta sprututbyte.

Gällande rätt

I lagen (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler finns bestämmelser om verksamhet med utbyte av sprutor och kanyler (sprututbytesverksamhet) i syfte att förebygga spridning av hivinfektion och andra blodburna infektioner bland personer som missbrukar narkotika (1 §). Vidare framgår att sådan verksamhet får bedrivas endast av landsting inom ramen för dess hälso- och sjukvård och efter det att Inspektionen för vård och omsorg har gett tillstånd till verksamheten, och att tillstånd får ges endast om den eller de kommuner där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan (2 §).

Missbruksutredningen

Mot bakgrund av att syftet med sprututbytesverksamhet är att förebygga smittspridning och motivera till behandling ansåg utredningen Bättre insatser vid missbruk och beroende (SOU 2011:35) att landstinget, i egenskap av ansvarig huvudman för både smittskydd och behandling av personer med missbruk eller beroende, självständigt ska kunna ansöka om tillstånd för att bedriva sprututbytesverksamhet.

Folkhälsomyndighetens vägledning

Den 28 januari 2015 lämnade Folkhälsomyndigheten en vägledning, Hälsöfrämjande och förebyggande arbete med hepatit och hiv för personer som injicerar droger. Vägledningen vänder sig till personer som möter personer som injicerar droger. I vägledningen föreslås ett strukturerat sätt att arbeta hälsofrämjande för att förhindra smittspridning, och myndigheten rekommenderar

att sprututbyte införs. Det finns enligt myndigheten ett överväldigande vetenskapligt stöd för att sådan verksamhet är central för att minska risken för smittspridning.

Pågående arbete

Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår arbete med att ta fram en departementspromemoria med syftet att behandla bl.a. frågan om behovet av kommunens biträdande av ett landstings ansökan om att bedriva sprututbytesverksamhet (s.k. kommunalt veto). Efter ett remissförfarande under hösten 2015 torde en proposition vara att vänta under 2016.

Tidigare behandling

Motioner om sprututbyte avstyrktes av utskottet i betänkande 2012/13:SoU18 God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården (rskr. 2012/13:1321) Utskottet uttalade då att riksdagen inte borde ta något initiativ när det gäller frågor om program för sprututbyte (s. 23, res. S+V, MP, V). Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar det pågående arbetet när det gäller frågan om kravet på att kommunen måste biträda en ansökan från landstinget om att bedriva sprututbytesverksamhet. En proposition är aviserad till 2016. Motionerna 2014/15:85 (V) yrkande 15 och 2014/15:711 (S) yrkande 1 får därmed anses vara i vart fall delvis tillgodosedda och avstyrks. Också motionerna 2014/15:711 (S) yrkande 2 och 2014/15:427 (M) avstyrks.

Dopningsbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om dopningsbrott.

Motionerna

I motion 2014/15:259 av Anders Hansson (M) begärs ett tillkännagivande om att likställa dopningsbrott med narkotikabrott när det gäller straff. Motionären anser att straffskalan för dopningsbrott bör ändras så att den blir lika den som gäller för narkotikabrott.

I motion 2014/15:1832 av Thomas Finnborg (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att kriminalisera köp av dopningspreparat. Motionären påpekar att innehav och användning av dopningspreparat är kriminaliserade, men att köpet i sig inte är straffbart.

Gällande rätt

Av 1 och 2 §§ lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel följer att t.ex. syntetiska anabola steroider inte annat än för medicinskt eller vetenskapligt bruk får 1) införas till landet, 2) överlåtas, 3) framställas, 4) förvärvas i överlåtelsesyfte, 5) bjudas ut till försäljning, 6) innehas, eller 7) brukas. Av 3 § framgår att den som uppsåtligen bryter mot punkterna 2–7 döms för dopningsbrott till fängelse i högst två år. Straffet för grovt brott är fängelse i lägst sex månader och högst sex år och för ringa brott böter eller fängelse i högst sex månader, 3 a och 3 §§. Här kan även nämnas att straffet för narkotikabrott av normalgraden är fängelse i högst tre år, för grovt brott fängelse i lägst tre år och högst tio år och för ringa brott böter eller fängelse i högst sex månader.

Tidigare behandling

Ett motionsyrkande om att se över möjligheten att kriminalisera köp av dopningspreparat avstyrktes av utskottet i betänkande 2013/14:SoU17 Narkotika- och dopningsfrågor (prot. 2013/14:94). Riksdagen följde utskottet. Utskottet uttalade då följande (s. 12).

Utskottet utgår från att regeringen ser över frågan om kriminalisering av köp av dopningspreparat om man skulle bedöma att behov finns. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion [...]. Motionen avstyrks.

Motionsyrkanden om att ändra straffskalan för dopningsbrott av normalgraden respektive för grovt dopningsbrott så att den sammanfaller eller närmar sig straffskalan för motsvarande narkotikabrott behandlades av utskottet i betänkande 2010/11:SoU5 En effektivare narkotika- och dopningslagstiftning (prop. 2010/11:4, rskr. 2010/11:158). I betänkandet ställde sig utskottet bakom regeringens förslag att ändra straffmaximum för grovt dopningsbrott från fyra till sex år. Riksdagen följde utskottet. Utskottet uttalade följande (s. 6 res. SD).

Socialutskottet delar regeringens bedömning att ett straffmaximum på sex år för grovt dopningsbrott återspeglar brottets allvar och ger ett tillräckligt utrymme uppåt för att ta hänsyn till omständigheter som i det enskilda fallet talar i skärpande riktning. Socialutskottet ställer sig således bakom regeringens förslag om ändring av dopningslagen i denna del.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte motionärernas bedömning när det gäller ändrad straffskala för dopningsbrott och utökad kriminalisering, och utgår fortfarande från att regeringen, om den bedömer att behov finns, ser över frågan om kriminalisering av köp av dopningspreparat. Motionerna 2014/15:259 (M) och 2014/15:1832 (M) avstyrks.

Tobaksfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ålderskontroll m.m., ett tobaksfritt Sverige, rökfria miljöer, dold försäljning, neutrala förpackningar och hälsovarningar, svenskt snus, e-cigarettor och reklam för tobaksprodukter.

Motionerna

Ålderskontroll m.m.

I motion 2014/15:1561 av Josef Fransson (SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att polisen ska ges direktiv om att statuera exempel när det gäller försäljning av tobak till minderåriga. Indragen rätt att sälja tobak kombinerat med att brottet beivras är enligt motionären verkningsfullt. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att höja åldersgränsen för att få köpa tobak till 20 år. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att tobaksvaror ska få säljas endast i särskilda butiker.

Ett tobaksfritt Sverige

I motion 2014/15:654 av Johan Persson och Barbro Westerholm (båda FP) yrkande 1 finns en begäran om ett tillkännagivande om att Sverige i likhet med Finland och Nya Zeeland bör intensifiera insatserna mot tobaksbruk med målsättningen att skapa ett tobaksfritt Sverige.

I motion 2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om en nollvision för nyrekrytering i tobaksbruk.

Rökfria miljöer

I motion 2014/15:1097 av Markus Wiechel och Jonny Skalin (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att Folkhälsomyndighetens förslag från 2014 om rökfria utomhusmiljöer ska genomföras. Liknande yrkanden finns i motionerna 2014/15:654 av Johan Persson och Barbro Westerholm (båda FP) yrkande 4, 2014/15:1183 av Thomas Strand (S), 2014/15:1363 av Niclas Malmberg (MP) yrkande 1 och 2014/15:1688 av Stefan Nilsson och Annika Hirvonen (båda MP).

I motion 2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om nya rökfria områden. Motionären välkomnar de nyligen presenterade förslagen för utvidgade områden för rökfrihet och anser att regeringen bör utreda hur rökfriheten kan fortsätta att utvidgas.

I motion 2014/15:1363 av Nicklas Malmberg (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att garantera hemtjänstpersonal rökfri arbetsmiljö. Motionären anser att insatserna enligt socialtjänstlagen måste anpassas i det fall en brukare prioriterar att kunna röka obehindrat.

I motion 2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om rökförbud i den egna bostaden. Enligt motionären bör rätten till en rökfri bostad gå före rätten att röka i sin egen bostad.

Dold försäljning

2014/15:1096 av Markus Wiechel och Jonny Skalin (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att utreda och verkställa krav på dold tobaksförsäljning. Ett liknande yrkande finns i motionerna 2014/15:1561 av Josef Fransson (SD) yrkande 3, 2014/15:813 av Per-Ingvar Johnsson (C), 2014/15:654 av Johan Persson och Barbro Westerholm (båda FP) yrkande 3 med tillägget att undantag ska göras för renodlade tobaksbutiker, 2014/15:766 av Agneta Gille m.fl. (S) och 2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkande 3.

Neutrala förpackningar och hälsovarningar

I motion 2014/15:654 av Johan Persson och Barbro Westerholm (båda FP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att införa anonyma cigarettpaket med varningstext och bilder.

I motion 2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om neutrala förpackningar för tobaksvaror.

Svenskt snus

I motion 2014/15:2570 av Gustaf Hoffstedt (M) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att subsidiaritetsprincipen ska präglade svensk lagstiftning, svensk myndighetskontroll och all dialog om snus med EU:s institutioner så länge totalförbud mot export av svenskt snus kvarstår. Motionären anser att Sverige bör hävda sin rätt till självbestämmande i varje del av regelverken som reglerar tillverkning, märkning, handel, beskattning, konsumentinformation och myndighetskontroll av snus och snusliknande produkter som finns tillgängliga att köpa inom landets gränser.

I motion 2014/15:1149 av Kenneth G Forslund (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att den typ av snus som det svenska tillhör ska regleras i EU:s tobaksdirektiv.

E-cigarett

I motion 2014/15:488 av Susanne Eberstein och Eva Sonidsson (båda S) begärs ett tillkännagivande om e-cigarett. Alla nikotinprodukter utom tobak klassas som läkemedel, och det krävs ett godkännande från Läkemedelsverket för att de ska få säljas i Sverige. Några sådana tillstånd har inte utfärdats för e-cigarett. Eftersom försäljningen av e-cigarett ökar mycket kraftigt i landet är det enligt motionärerna angeläget att de säljs under reglerade former, att det finns en åldersgräns och att de förbjuds i rökfria miljöer. Dessutom är det viktigt att undersöka vilket värde e-cigaretten har som stöd för dem som vill sluta röka, vilket bör ske i oberoende studier.

I motion 2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om en snabb reglering av e-cigaretten. De som vistas i närheten av den som röker en e-cigarett blir utsatt för passiv rökning, och därför bör en sådan cigarett enligt motionären vara förbjuden på alla platser där vanlig rökning är förbjuden. Reglering av bruket av e-cigarett bör därför ske skyndsamt.

Reklam för tobaksprodukter

I motion 2014/15:127 av Jan Lindholm (MP) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att ingen form av reklam för tobaksvaror ska få finnas i en butik.

Gällande rätt

Begränsning av rökning i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus

Rökning är enligt 2 § tobakslagen (1993:581) förbjuden

1. i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem
2. i lokaler som är avsedda för hälso- och sjukvård
3. i lokaler som är avsedda för gemensamt bruk i bostäder och inrättningar med särskild service eller vård
4. på färdmedel i inrikes kollektivtrafik eller i lokaler och andra utrymmen som är avsedda att användas av den som reser med sådana färdmedel
5. i restauranger och på andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus
6. i andra lokaler än sådana som avses i 1–5 när en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som avses i 2 kap. 1–3 §§ ordningslagen (1993:1617) anordnas och i lokaler som är avsedda att användas av den som deltar i sammankomsten eller tillställningen
7. i andra lokaler än sådana som avses i 1–6 om allmänheten har tillträde till lokalerna.

Bestämmelserna i 2 § gäller inte i fråga om bostäder och andra lokaler för boende som inte är tillfälligt (5 §).

Rökning är trots bestämmelserna i 2 § 2–4, 6 och 7 tillåten i delar av de lokaler eller andra utrymmen som avses där, om dessa delar särskilt avsatts för rökning. Detsamma gäller lokaler som avses i 2 § 1 och som är upplåtna enbart för personal (6 § första stycket).

Trots bestämmelsen i 2 § 5 får rökning tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum som särskilt avsatts för rökning. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen ska vara belägna så att besökare inte måste passera genom dessa. Arbetstagare ska endast tillfälligtvis behöva vistas i rummen när rökning pågår. Servering

eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har direkt samband med rummens funktion. Mat eller dryck får inte föras med in i dessa rum (6 § andra stycket).

Varningstexter

Förpackning till en tobaksvara som är avsedd att i näringsverksamhet tillhandahållas konsumenter inom landet ska enligt 9 § tobakslagen i den utsträckning och på det sätt som regeringen föreskriver förses med bl.a. texter och illustrationer som upplyser om de hälsorisker som är förbundna med bruk av tobak och om rökavvänjning (varningstexter).

Åldersgräns och ålderskontroll

Tobaksvaror får enligt 12 § tobakslagen inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut tobaksvaror ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ovannämnda åldern. Om det finns särskild anledning att anta att en tobaksvara är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år får varan inte lämnas ut. På varje försäljningsställe för tobaksvaror ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år.

Tobaksvaror som säljs till konsumenter ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder (12 a §).

I syfte att ge underlag för en dialog mellan kommunen och den som lämnar ut tobaksvaror om skyldigheten att förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 12 §, får kommunen med stöd av 22 a § genomföra kontrollköp. Vid ett sådant köp får kommunen endast anlita en person som har fyllt 18 år. Ett kontrollköp får genomföras utan att näringsidkaren underrättas i förväg om kontrollköpet. Kommunen ska snarast efter ett genomfört kontrollköp underrätta näringsidkaren om kontrollköpet.

Vad som framkommit genom kontrollköp får inte utgöra grund för kommunen att meddela förelägganden eller förbud enligt 20 och 20 a §§. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om genomförandet av kontrollköp (22 b §).

Anmälan och egenkontroll

En näringsidkare får enligt tobakslagen inte tillhandahålla tobaksvaror för försäljning till konsumenter utan att först ha anmält försäljningen till den kommun där försäljningen ska ske. Näringsidkaren ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett egenkontrollprogram som är lämpligt för verksamheten (12 c §). En näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter ska ge personalen den information och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa lagen och anslutande föreskrifter (12 d §).

Reklam och annan marknadsföring

En näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter får enligt 14 § tobakslagen inte använda kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig
2. ljudradio- eller tv-program eller tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696)
3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Även annan marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter än som avses i första stycket är förbjuden. Detta gäller dock inte

1. i tryckta skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig eller i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig
2. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning
3. kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak.

Kommersiella meddelanden enligt andra stycket 3 ska i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.

Tillsyn

Vid allvarliga eller upprepade överträdelser av bestämmelserna i lagen får kommunen förbjuda en näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter att fortsätta försäljningen eller, om förbud får anses vara en alltför ingripande åtgärd, meddela varning (20 a § tobakslagen). Ett förbud meddelas för en tid av högst sex månader och gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Bakgrund och pågående arbete

Utredning med anledning av EU:s tobaksproduktdirektiv

En redogörelse för hur tobaksproduktdirektivet har tagits fram finns på s. 17–19 i betänkande 2013/14:SoU13 Tobaksfrågor. Efter det att direktivet hade antagits den 14 mars 2014 utsåg regeringen den 14 juli 2014 en särskild utredare för genomförandet av direktivet (dir. 2014:108), Utredningen om genomförande av EU:s tobaksproduktdirektiv (2014:16). I uppdraget ingår att

- lämna förslag till nationellt genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och

andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG

- analysera och vid behov lämna förslag på en ändamålsenlig nationell reglering av snus och tuggtobak samt förslag till reglering av innehållet i snus
- utreda och vid behov lämna förslag för att begränsa rökning av tobaksrelaterade produkter, t.ex. e-cigarettor och örtprodukter för rökning, i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus, i likhet med vad som gäller för tobaksrök
- analysera för- och nackdelar med att införa tillståndsplikt för försäljning av tobak och vid behov lämna förslag på hur en sådan tillståndsplikt skulle kunna utformas
- lämna förslag till nationellt genomförande av WHO:s protokoll om eliminering av illegal handel med tobaksvaror.

I ett delbetänkande som lämnades den 1 februari 2015, Mer gemensamma tobaksregler – ett genomförande av tobaksproduktdirektivet (SOU 2015:6), föreslås de förändringar i tobakslagen och tobaksförordningen som måste göras i syfte att genomföra tobaksproduktdirektivet (åtgärder som beskrivs under den första punkten ovan).

Bland förslagen finns nya bestämmelser om innehållsregleringen för tobaksprodukter. Tobaksvaror får, med undantag för snus för användning i munnen, inte innehålla tillsatser som inte är nödvändiga vid tillverkningen av tobaksvaran. Förslag lämnas också när det gäller hälsovarningar, se nedan under rubriken Neutrala förpackningar och hälsovarningar på s. 41–42, samt om hur cigaretter som säljs till konsumenter får tillhandahållas.

Direktivet ska vara genomfört senast den 20 maj 2016.

Uppdraget i övrigt, de resterande fyra punkterna, ska enligt tilläggsdirektiv redovisas senast den 1 mars 2016. Se nedan under Ålderskontroll m.m., Svenskt snus och E-cigarettor, s. 40 och 42.

Den 19 februari 2015 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv (dir. 2015:16) till den ovannämnda utredningen.

Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025 är ett opinionsbildningsprojekt som drivs av ett antal organisationer som arbetar tobaksförebyggande. Syftet är att enas kring ett måldatum då rökningen ska vara starkt reducerad och inte längre utgöra ett dominerande folkhälsoproblem. Av tilläggsdirektiven framgår att regeringen är positiv till detta initiativ. Vidare uttalar regeringen att det för att nå regeringens mål att minska tobaksbruket och förhindra att minderåriga börjar använda tobak krävs ett brett förebyggande arbete. Enligt tilläggsdirektiven ska utredaren även

- analysera och vid behov lämna förslag till reglering eller andra åtgärder för att begränsa tobaksrökning och rökning av tobaksrelaterade produkter på vissa allmänna platser, t.ex. vid entréer till byggnader som allmänheten

har tillträde till, platser där allmänheten väntar på kollektivtrafik, uteserveringar samt lekplatser, sportanläggningar och arenor utomhus som allmänheten har tillträde till

- analysera och vid behov lämna förslag till bestämmelser om exponeringsförbud för tobaksprodukter i Sverige
- analysera och vid behov lämna förslag till krav på neutrala tobaksförpackningar i Sverige.

Det ingår inte i utredarens uppdrag att lämna förslag till grundlagsändringar. Om utredaren bedömer att det finns skäl att införa exponeringsförbud för tobaksprodukter eller neutrala tobaksförpackningar men samtidigt gör bedömningen att ett sådant förslag kommer i konflikt med svenska grundlagar ska detta anmälas till regeringen.

Uppdraget i den tillagda delen ska också redovisas senast den 1 mars 2016. Se nedan under Ett tobaksfritt Sverige, Rökfria miljöer, Dold försäljning och Neutrala förpackningar och hälsovarningar (s. 40–42).

Ålderskontroll m.m.

Under 2014 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska göra en översyn för att möjliggöra tillståndsplikt för försäljning av tobak och därefter skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag på hur en sådan ska utformas, betänkande 2013/14:SoU13 Tobaksfrågor (rskr. 2013/14:196). I uppdraget för Utredningen om genomförande av EU:s tobaksprodukt direktiv (2014:16) ingår att analysera för- och nackdelar med att införa tillståndsplikt för försäljning av tobak och vid behov lämna förslag på hur en sådan tillståndsplikt skulle kunna utformas. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2016.

Ett tobaksfritt Sverige

Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2015 är ett opinionsbildningsprojekt som drivs av ett antal organisationer som arbetar tobaksförebyggande. Syftet är att enas om ett måldatum då rökningen ska vara starkt reducerad och inte längre utgöra ett dominerande folkhälsoproblem. Regeringar och parlament i flera andra länder har satt ett slutdatum för tobaksbruket och formar strategier för att fasa ut användandet. Irland har gjort en plan för att bli rökfritt till 2025, Nya Zeeland siktar på samma årtal och Finland har bestämt sig för att nå målet 2040.

Rökfria miljöer

Folkhälsomyndigheten redovisade den 15 oktober 2014 sitt uppdrag att utreda och analysera förekomsten av passiv rökning på allmänna platser, i synnerhet där barn vistas, och att lämna förslag på åtgärder för att ytterligare minska den passiva rökningen på dessa platser (Utredning om framtida rökfria miljöer på

allmänna platser – i synnerhet där barn vistas). I sammanfattningen på s. 8 och 9 uttalas följande.

För att skydda allmänheten för passiv rökning behöver fler miljöer bli rökfria. I arbetet med att ta fram förslag på åtgärder för att ytterligare minska den passiva rökningen i miljöer där människor exponeras har myndigheten beaktat fyra kriterier: hur vanlig exponeringen är, om det finns möjlighet att där undvika exponering, om barn vistas på platsen och om allmänheten är positiv till förändringen. Utifrån ovan nämnda kriterier anser myndigheten att det finns goda skäl att, som en del i ett samlat tobaksförebyggande arbete, med legala medel införa rökfria allmänna platser utomhus. Skäl bedöms finnas gällande entréer till byggnader som allmänheten har tillträde till, platser där allmänheten väntar på kollektivtrafik, uteserveringar samt lekplatser, sportanläggningar och arenor utomhus som allmänheten har tillträde till. Myndighetens bedömning är att de positiva effekterna med stor sannolikhet skulle överväga de negativa. Ett införande av en reglering som hanterar ett rökförbud på dessa platser kräver ytterligare juridisk analys. Åtgärden måste åtföljas av omfattande informationsinsatser, generella och riktade, samt av riktad tillsyn och utvärdering.

Ärendet bereds i Regeringskansliet. Tilläggsdirektiven till Utredningen om genomförande av EU:s tobaksprodukt direktiv (2014:16) omfattar denna fråga med redovisning den 1 mars 2016.

Dold försäljning

Dold försäljning, eller exponeringsförbud, innebär att tobaksprodukter inte får förvaras synligt utan bara tas fram om en kund frågar efter dem. Inom EU planeras införandet av ett sådant förbud i Storbritannien under 2015. Andra länder i Europa som infört eller beslutat införa exponeringsförbud är Island, Irland och Norge. (www.tobaksfakta.se) Tilläggsdirektiven till Utredningen om genomförande av EU:s tobaksprodukt direktiv (2014:16) omfattar denna fråga med redovisning den 1 mars 2016.

Neutrala förpackningar och hälsovarningar

Tobaksprodukt direktivet lämnar möjlighet för varje enskilt EU-land att införa standardiserade, neutrala tobaksförpackningar. Med neutrala förpackningar avses att förpackningarna standardiseras till form, storlek, färg och typografi. Den yta som blir tillgänglig utnyttjas för hälsoinformation i text och bilder. I EU pågår processer för att införa sådana förpackningar i Irland och Storbritannien. I Frankrike beslutades under 2014 om att införa sådana. Även Norge har sådana planer. (www.tobaksfakta.se) Tilläggsdirektiven till Utredningen om genomförande av EU:s tobaksprodukt direktiv (2014:16) omfattar denna fråga med redovisning den 1 mars 2016.

Tobaksprodukt direktivet innehåller skärpta krav på hälsovarningar på tobaksförpackningar jämfört med vad som gäller i dag. Dels ska varningarna öka i storlek av förpackningens yta till 65 procent på båda de stora sidorna, dels ska bl.a. cigaretter och rulltobak förses med kombinerade hälsovarningar, dvs. en kombination av text och bild. Tidigare har frågan om varningarnas utformning reglerats av Folkhälsomyndigheten, men utredningen med uppdraget att

genomföra direktivet anser att det är mer lämpligt att den frågan framöver regleras i en förordning. Kommissionen har tagit fram ett text- och bildbibliotek som just nu genomförs.

Det kan i detta sammanhang nämnas att Sverige i anslutning till rådets antagande av det reviderade tobaksproduktdirektivet framförde bl.a. att omfattningen av hälsovarningarna kunde strida mot svenska grundlagar och att det var osäkert om och hur Sverige kunde genomföra direktivet i fråga om hälsovarningarnas storlek. Slutsatsen i delbetänkandet Mer gemensamma tobaksregler (SOU 2015:6) är att ett införande av tobaksproduktdirektivets bestämmelser om varningstexter och kombinerade hälsovarningar inte står i strid med den svenska grundlagsregleringen. Frågan hanteras även inom uppdraget för en parlamentariskt sammansatt kommitté, Mediegrundlagskommittén (2014:17), vars uppdrag ska redovisas senast den 1 september 2016.

Svenskt snus

Svenskt snus är undantaget den innehållsreglering som finns i Tobaksprodukt-direktivet. Däremot omfattas det av regleringen när det gäller produktpresentation och de begränsningar som gäller hänvisning till smaker och dofter på styckförpackningar och eventuella ytterförpackningar. Frågan om en ändamålsenlig nationell reglering av snus med förslag till reglering av innehållet i snus omfattas av uppdraget för Utredningen om genomförande av EU:s tobaksprodukt-direktiv (2014:16) med redovisning senast den 1 mars 2016.

E-cigarett

Tobaksprodukt-direktivet omfattar e-cigarett med nikotin men tydliggör att e-cigarett ska regleras som läkemedel om medlemsstaten gör den bedömningen. Läkemedelsverket har med stöd i läkemedelslagen bedömt att sådana e-cigarett ska klassas som läkemedel, vilket innebär att försäljning är otillåten eftersom inga sådana produkter är godkända läkemedel. (www.lakemedelsverket.se)

Läkemedelsverket beslutade den 4 oktober 2013 om ett förbud för ett företag att sälja e-cigarett som innehåller nikotin. Företaget överklagade beslutet och förvaltningsrätten beslutade att verksamheten fick fortsätta i avvaktan på domstolens slutgiltiga avgörande i frågan. Kammarrätten meddelade dom i ärendet den 5 mars 2015, och enligt majoriteten (2 av 3) är e-cigarett som innehåller nikotin att betrakta som läkemedel, varför försäljning av e-cigarett är tillståndspliktig. Domen vinner laga kraft den 27 mars 2015.

Frågan om att begränsa rökning med e-cigarett omfattas av Utredningen om genomförande av EU:s tobaksprodukt-direktiv (2014:16). Regeringen gör i direktiven bedömningen att e-cigarett som innehåller nikotin, i enlighet med den bedömning som läkemedelsverket gör, ska betraktas som läkemedel. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2016.

Reklam för tobaksprodukter

Betänkandet En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak (SOU 2013:50) överlämnades i juli 2013. Utredningens övergripande uppdrag var bl.a. att föreslå åtgärder för att bidra till en effektivare tillsyn av reglerna om marknadsföring av tobak. Beredning pågår fortfarande i Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om rökfria miljöer behandlades av utskottet i betänkande 2013/14:SoU13 Tobaksfrågor (rskr. 2013/14:196) och riksdagen följde utskottet. Utskottet uttalade följande (s. 29 och 30).

Flera motioner tar upp olika aspekter på frågan om fler rökfria miljöer. Utskottet vill inledningsvis påminna om att rökning enligt 2 § tobakslagen är förbjuden i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus. Som ett led i beredningen av detta ärende har företrädare för Folkhälsomyndigheten informerat om sitt pågående uppdrag att utreda och analysera förekomsten av passiv rökning på allmänna platser, i synnerhet där barn vistas, och att lämna förslag på åtgärder för att ytterligare minska den passiva rökningen på dessa platser. Utskottet noterar att regeringen angivit i uppdraget att det finns skäl att minska exponeringen för passiv tobaksrök så långt möjligt samt att regleringen av vilka miljöer som ska vara fria från tobaksrök ständigt är under översyn. Slutredovisning ska lämnas senast den 15 oktober 2014. Utskottet ser detta uppdrag som ett viktigt steg på vägen mot målet att ingen ofrivilligt ska utsättas för tobaksrök i sin omgivning. Passiv rökning riskerar att leda till sjukdom och kan dessutom för den som har en luftförslukad sjukdom leda till en akut försämring av hälsotillståndet. Fler rökfria miljöer är dessutom en viktig del i arbetet med att stötta de som vill sluta röka. Folkhälsomyndighetens redovisning bör avvakts och riksdagen bör för närvarande inte ta något initiativ. Utskottet utgår från att regeringen återkommer med förslag på fler rökfria miljöer så snart som möjligt efter myndighetens redovisning. Motionerna [...] avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Även motionsyrkanden om dold försäljning behandlades i betänkandet. Utskottet uttalade följande (s. 32, res. S+MP+V).

Utskottet utgår från att frågor om s.k. dold försäljning kommer att övervägas av regeringen i samband med dels genomförandet av det reviderade tobaksproduktdirektivet, dels beredningen av ovan nämnda betänkande om marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak. Riksdagen bör inte ta något initiativ i denna fråga och därför avstyrks även motionerna [...].

I betänkandet behandlades även motionsyrkanden om neutrala förpackningar. Utskottet uttalade då att man inte gjorde någon annan bedömning än vad konstitutionsutskottet gjort i sitt yttrande till socialutskottet (2013/14:KU4y Tobaksfrågor) och avstyrkte motionerna (s. 31, res. MP+V). Konstitutionsutskottet uttalade följande i sitt yttrande (s. 59).

Utskottet noterar att regeringen tidigare har motsatt sig ett införande av s.k. neutrala förpackningar för tobaksprodukter, bl.a. mot bakgrund av det var tveksamt om sådana förpackningar var förenliga med skyddet av im-

materiella rättigheter enligt artikel 1 i Europakonventionens första tilläggsprotokoll. Utskottet konstaterar vidare att det pågår internationella tvister om förenligheten av nationella lagkrav på sådana förpackningar med flera handelsavtal, särskilt med avseende på immateriella rättigheter. Mot bakgrund av detta är utskottet inte berett att tillstyrka yrkandena. Konstitutionsutskottet föreslår därmed att socialutskottet avstyrker motionerna.

I det ovannämnda betänkandet behandlades också två motionsyrkanden om e-cigarett, likalydande med de två som är aktuella nu. Utskottet uttalade då följande (s. 32 res. S+MP+V).

På området e-cigarett konstaterar utskottet att Läkemedelsverket har bedömt att e-cigarett med nikotin ska klassas som läkemedel, vilket innebär att försäljning är otillåten eftersom inga sådana produkter i dag är godkända läkemedel. Vidare konstaterar utskottet att det pågår en process i Förvaltningsrätten om ett förbud mot att sälja e-cigarett. Utskottet utgår från att frågan om e-cigarett kommer att övervägas av regeringen i samband med genomförandet av det reviderade tobaksproduktdirektivet. Riksdagen bör inte ta något initiativ i denna fråga, och därför avstyrks även motionerna.

Slutligen behandlades i samma betänkande även ett motionsyrkande om reklam. Utskottet uttalade då följande (s. 31 res. MP).

Några motioner tar upp frågan om reklam. Betänkandet En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak (SOU 2013:50) överlämnades i juli 2013. Utskottet har fått veta att betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Resultatet av detta arbete bör enligt utskottets uppfattning inte föregripas. Motionen [...] avstyrks.

I alla dessa fall följde riksdagen utskottet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om att hindra försäljning av tobak till minderåriga noterar utskottet inledningsvis lagändringen från den 1 maj 2014 som gör det möjligt för kommunerna att genomföra kontrollköp. Utskottet ser vidare positivt på att frågan om tillståndskrav för tobaksförsäljning omfattas av uppdraget för utredningen Genomförande av EU:s tobaksproduktdirektiv (SOU 2014:16) med slutredovisning den 1 mars 2016. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av yrkandet om särskilda direktiv för polisen. Utskottet har förståelse för yrkandena om höjd åldersgräns för inköp av tobaksprodukter och om särskilda butiker för tobaksförsäljning men är inte för närvarande berett att föreslå något initiativ i dessa delar heller. Motion 2014/15:1561 (SD) yrkandena 1, 2 och 4 avstyrks.

Utskottet kan konstatera att den ovannämnda utredningens uppdrag också omfattar frågor om att begränsa tobaksrökning och rökning av tobaksrelaterade produkter på vissa allmänna platser, möjligheten att införa exponeringsförbud för tobaksprodukter och krav på neutrala tobaksförpackningar, en ändamålsenlig nationell reglering av snus och tuggtobak samt reglering av innehåll i snus liksom en begränsning av rökning av e-cigarett i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus i likhet med vad som gäller för

tobaksrök. Det kan också konstateras att utredningen redan har lämnat förslag om bl.a. nya regler för hälsovarningar på tobaksförpackningar och att cigaretter som säljs till konsumenter inte ska få tillhandahållas i form av lösa cigaretter eller i styckförpackningar om färre än 20 cigaretter (SOU 2015:6). Utskottet noterar vidare med tillfredsställelse att regeringen ställer sig positiv till initiativet om ett rökfritt Sverige 2025 med innebörden att rökningen då ska vara starkt reducerad och inte längre utgöra ett dominerande folkhälsoproblem. Riksdagen bör avvakta resultatet av det pågående arbetet och därför avstyrks motionerna 2014/15:127 (MP) yrkandena 1–3, 5 och 6, 2014/15:488 (S), 2014/15:654 (FP) yrkandena 1–4, 2014/15:766 (S), 2014/15:813 (C), 2014/15:1096 (SD), 2014/15:1097 (SD), 2014/15:1149 (S) yrkande 2, 2014/15:1183 (S), 2014/15:1363 (MP) yrkande 1, 2014/15:1561 (SD) yrkande 3, 2014/15:1688 (MP) och 2014/15:2570 (M) yrkande 2. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom yrkandena om vare sig rökförbud i den egna bostaden eller en rökfri arbetsmiljö för hemtjänstpersonal, varför också motionerna 2014/15:127 (MP) yrkande 7 och 2014/15:1363 (MP) yrkande 2 avstyrks.

När det gäller frågan om reklam för tobaksprodukter noterar utskottet att utredningsbetänkandet En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak (SOU 2013:50) fortfarande bereds i Regeringskansliet. Resultatet av det arbetet bör inte föregripas. Motion 2014/15:127 (MP) yrkande 4 avstyrks.

Reservationer

1. **Illegal handel, punkt 2 (M)**

av Finn Bengtsson (M), Amir Adan (M), Sofia Fölster (M) och Anette Åkesson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2664 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 17 och

avslår motionerna

2014/15:1739 av Lars Mejern Larsson (S),

2014/15:2579 av Jan R Andersson och Lars Hjalmered (M) och

2014/15:2853 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (S).

Ställningstagande

Vi står bakom en restriktiv narkotikapolitik med ett narkotikafritt samhälle som mål. Genom lagstiftning, opinionsbildning, förebyggande arbete och insatser från tullen och polisen kan man begränsa tillgången till narkotiska preparat. Det är utomordentligt viktigt att samhällets insatser fokuseras på att minska tillgången till sådana substanser, och insatserna bör intensifieras. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag.

2. **Illegal handel, punkt 2 (SD)**

av Per Ramhorn (SD) och Hanna Wigh (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2579 av Jan R Andersson och Lars Hjalmered (M),

bifaller delvis motion

2014/15:2853 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (S) och

avslår motionerna

2014/15:1739 av Lars Mejern Larsson (S) och

2014/15:2664 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

Den illegala handeln med cigaretter är ett allvarligt problem i Sverige. Enligt de nuvarande bestämmelserna i tobakslagen är det inte förbjudet för återförsäljare att äga cigaretter för vilka punktskatt inte är erlagd eftersom de inte kan uteslutas vara där för privat konsumtion. Vi anser att det behövs bestämmelser om att det inte är tillåtet för återförsäljare att förvara sådana mängder cigaretter som inte rimligen kan antas vara för personligt bruk i lokaler där affärsverksamhet bedrivs och för vilka punktskatt inte är erlagd, eller som inte överensstämmer med bestämmelserna i tobakslagen, förordningen avseende tobaksskatt eller något annat relevant regelverk. Det bör också fastställas vilken absolut mängd cigaretter som kan antas vara för personligt bruk. Regeringen bör se över frågan och återkomma till riksdagen med förslag.

3. Nollvision för skador på ofödda, punkt 3 (SD)

av Per Ramhorn (SD) och Hanna Wigh (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:1393 av Mikael Oscarsson (KD).

Ställningstagande

Skador på ofödda barn som orsakas av alkohol kan aldrig accepteras. Föräldrar med ett riskbruk eller missbruk måste få ändamålsenligt stöd eller vård och det är också viktigt att information sprids om hur ett framgångsrikt arbete kan byggas upp. För att uppnå detta måste Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Statens Institutionsstyrelse samt kommuner och landsting samarbeta. Den kunskap som finns, och den gällande rättspraxisen, måste få spridning inom såväl socialtjänsten som mödravården och andra berörda instanser. Regeringen bör återkomma med förslag till en nollvision när det gäller skador på ofödda som orsakas av alkohol.

4. Gårdsförsäljning, punkt 10 (M, C)

av Finn Bengtsson (M), Anders W Jonsson (C), Amir Adan (M), Sofia Fölster (M) och Anette Åkesson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:453 av Boriana Åberg (M),

2014/15:542 av Eskil Erlandsson och Per-Ingvar Johnsson (C),

2014/15:1287 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (M) yrkande 2,

2014/15:1349 av Kristina Yngwe (C) och

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 och

bifaller delvis motionerna

2014/15:94 av Maria Malmer Stenergard och Åsa Coenraads (M),

2014/15:352 av Lotta Finstorp och Lotta Olsson (M),

2014/15:614 av Helena Bouveng och Mats Green (M),

2014/15:665 av Jan Ericson (M) yrkande 1,

2014/15:844 av Cecilia Widegren m.fl. (M, FP, C, KD),

2014/15:896 av Michael Svensson (M),

2014/15:974 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M),

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3,

2014/15:1015 av Björn Söder och Sven-Olof Sällström (SD),

2014/15:1230 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1249 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (M) yrkande 1,

2014/15:1477 av Margareta Cederfelt och Christian Holm (M),

2014/15:1759 av Lars Hjälmared (M),

2014/15:1987 av Saila Quicklund och Gunilla Nordgren (M),

2014/15:2469 av Eva Lohman och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:2504 av Gustaf Hoffstedt (M),

2014/15:2553 av Per Bill (M),

2014/15:2554 av Per Bill (M),

2014/15:2556 av Per Bill (M) och

2014/15:2557 av Per Bill (M).

Ställningstagande

Allt fler vinodlingar växer fram i det svenska landskapet och mikrobryggerier startas. Detta skapar nya produkter och ger möjligheter till fantastiska besöksmål. Vi anser att man bör underlätta för den som vill bedriva småskalig dryckesproduktionen och att Sverige därför borde prova med gårdsförsäljning av öl, vin och cider. Finland klarar av att kombinera gårdsförsäljning med både EU-medlemskap och en strikt alkoholpolitik och i Sverige har frågan redan utretts. Vi vill gå vidare med dessa förslag och vill därför se försöksverksamhet med gårdsförsäljning i tre pilotlän. Regeringen bör återkomma med förslag.

5. Gårdsförsäljning, punkt 10 (SD)

av Per Ramhorn (SD) och Hanna Wigh (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:94 av Maria Malmer Stenergard och Åsa Coenraads (M),

2014/15:352 av Lotta Finstorp och Lotta Olsson (M),

2014/15:614 av Helena Bouveng och Mats Green (M),

2014/15:665 av Jan Ericson (M) yrkande 1,

2014/15:844 av Cecilia Widegren m.fl. (M, FP, C, KD),

2014/15:974 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M),

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3,

2014/15:1015 av Björn Söder och Sven-Olof Sällström (SD),

2014/15:1230 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (M) yrkande 1,

2014/15:1477 av Margareta Cederfelt och Christian Holm (M),

2014/15:2469 av Eva Lohman och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:2553 av Per Bill (M),

2014/15:2554 av Per Bill (M),

2014/15:2556 av Per Bill (M) och

2014/15:2557 av Per Bill (M) samt

bifaller delvis motionerna

2014/15:453 av Boriana Åberg (M),

2014/15:542 av Eskil Erlandsson och Per-Ingvar Johnsson (C),

2014/15:896 av Michael Svensson (M),

2014/15:1249 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2014/15:1287 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (M) yrkande 2,

2014/15:1349 av Kristina Yngwe (C),

2014/15:1759 av Lars Hjalmered (M),

2014/15:1987 av Saila Quicklund och Gunilla Nordgren (M),

2014/15:2504 av Gustaf Hoffstedt (M) och

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Det har på senare tid blivit allt vanligare med lokala vinodlingar och småskalig tillverkning av malt- och spritdrycker i Sverige. För att dessa verksamheter ska kunna växa till sig och främja landsbygdsturism, företagande och arbetstillfällena är det nödvändigt att det också i Sverige blir tillåtet med gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholdrycker. Enligt EU:s konkurrenskommissionär skulle försäljning av lokalt producerade alkoholdrycker direkt till konsumenterna vara ett undantag från Systembolagets ensamrätt som inte skulle innebära att det statliga monopollet måste avskaffas. Enligt vår uppfattning skulle gårds-

försäljning inte heller äventyra folkhälsan. Den i utredningen föreslagna försäljningsvolymen per tillverkare är 1 500 liter, vilken får anses vara försumbar, och försäljningsformen som sådan bidrar inte till ett skadligt dryckesbeteende. Vi anser att gårdsförsäljning bör tillåtas och att regeringen bör återkomma med förslag som möjliggör detta.

6. Familjeklassning av narkotika, punkt 16 (S, MP, V)

av Veronica Palm (S), Catharina Bråkenhielm (S), Mikael Dahlqvist (S), Kristina Nilsson (S), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S) och Stefan Nilsson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:205 av Torkild Strandberg (FP),

2014/15:224 av Edward Riedl (M),

2014/15:424 av Cecilia Widegren (M),

2014/15:1077 av Lars-Axel Nordell (KD),

2014/15:1171 av Anna Wallén och Roza Güclü Hedin (S),

2014/15:1453 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (S),

2014/15:1506 av Olle Felten och Kent Ekeröth (SD),

2014/15:1744 av Elin Lundgren (S) och

2014/15:2822 av Hillevi Larsson (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi delar uppfattningen att handeln med nätdroger är ett stort och växande problem. Utskottet behandlade frågan senast i mars 2014 och uttryckte då i sitt ställningstagande att man utgick från att regeringen och de berörda myndigheterna ständigt följer frågan med syfte att Sverige ska ha effektivast möjliga metod för att snabbt kunna klassificera narkotika. Utskottet fann inget skäl att ta något initiativ. I samband med beredningen av motionerna denna gång har utskottet fått information av statssekreterare Agneta Karlsson, Socialdepartementet, och företrädare för Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, Tullverket och Polismyndigheten samt av seniorprofessor Fred Nyberg om bl.a. fördelar och nackdelar med generisk klassning/familjeklassning och ett eventuellt behov av ändrad lagstiftning liksom om hur spaningsarbetet bedrivs. Av informationen framgick att utbudet av nätdroger ökar explosionsartat. Det framkom även att det kan finnas mer än ett alternativ till dagens system med individuell klassning. Vidare framkom att regeringen avser att låta utreda frågan. Vi ser mycket positivt på regeringens aviserade utredning med syftet att kunna förbjuda sådana substanser på ett bättre sätt, både snabbt och rättssäkert.

Någon anledning för riksdagen att nu göra ett tillkännagivande i frågan finns därmed inte.

7. Sprututbyte, punkt 17 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:85 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15 och 2014/15:711 av Hillevi Larsson (S) yrkande 1 och avslår motionerna 2014/15:427 av Cecilia Widegren (M) och 2014/15:711 av Hillevi Larsson (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har sedan en lång tid drivit frågan om att ta bort det kommunala vetot när det gäller landstingens möjlighet att inrätta sprututbytesverksamhet. Redan när Missbruksutredningen för tre år sedan lämnade sitt betänkande (SOU 2011:35) fanns det underlag för att gå vidare med lagstiftning om detta. Jag anser därför att det inte behövs några ytterligare utredningsåtgärder utan att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förslag till lag som innebär att landstingen kan lämnas tillstånd till sprututbytesverksamhet utan att den kommun där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:85 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det kommunala vetot bör avskaffas och att landsingen självständigt bör kunna besluta om att inrätta sprututbytesverksamhet.

2014/15:94 av Maria Malmer Stenergard och Åsa Coenraads (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör tillåtas.

2014/15:99 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över åldersgränsen för att få handla alkohol på Systembolaget.

2014/15:127 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en snabb reglering av e-cigaretten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nollvision för nyrekrytering i tobaksbruk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om exponeringsförbud för tobaksprodukter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam för tobaksvaror i butiker.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om neutrala förpackningar för tobaksvaror.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nya rökfria områden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rök som tränger in i bostäder.

2014/15:142 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en statlig informationskampanj om droger.

2014/15:145 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta myndiga personer att handla alkohol på samma villkor och därmed sänka åldersgränsen vid försäljning av alkoholdrycker på Systembolaget till 18 år.

2014/15:205 av Torkild Strandberg (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om snabbare och effektivare klassning av narkotiska preparat.

2014/15:224 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka ansträngningarna för att göra nätdroger olagliga.

2014/15:259 av Anders Hansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffmässigt likställa dopningsbrott med narkotikabrott.

2014/15:352 av Lotta Finstorp och Lotta Olsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerat vin och lokalproducerad öl.

2014/15:424 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder i syfte att kriminalisera nya designade droger och droger där det ursprungliga användningsområdet är ett helt annat.

2014/15:427 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte tillåta sprututbyte för narkomaner.

2014/15:434 av Susanne Eberstein och Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att minska alkoholkonsumtionen.

2014/15:453 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra Skåne till försöksregion för gårdsförsäljning av alkohol.

2014/15:488 av Susanne Eberstein och Eva Sonidsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om e-cigarett.

2014/15:542 av Eskil Erlandsson och Per-Ingvar Johnsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa gårdsförsäljning i ett antal provlän.

2014/15:611 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa detaljhandelsmonopolet för alkoholhaltiga drycker.

2014/15:614 av Helena Bouveng och Mats Green (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning.

2014/15:640 av Olof Lavesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta Systembolaget AB hålla öppet även söndagar och helgdagar.

2014/15:645 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänka åldersgränsen för inköp på Systembolaget till 18 år.

2014/15:650 av Olof Lavesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra 8 kap. 19 § alkohollagen.

2014/15:654 av Johan Pehrson och Barbro Westerholm (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i likhet med Finland och Nya Zeeland bör intensifiera insatserna mot tobaksbruk med målsättningen att skapa ett tobaksfritt Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa anonyma cigarettpaket med varningstexter och bilder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot tobaksexponering i handeln med undantag för i renodlade tobaksbutiker.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rökfria utomhusmiljöer.

2014/15:665 av Jan Ericson (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regelverket för gårdsförsäljning av alkohol bör för-
enklas.

2014/15:686 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försäljning av öl och vin i licensierade livsmedelsbutiker.

2014/15:711 av Hillevi Larsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas vetorätt i fråga om sprututbyten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska sprututbytesprogram i alla Sveriges lands-
ting.

2014/15:750 av Susanne Eberstein och Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om näthandel med alkohol.

2014/15:766 av Agneta Gille m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om exponeringsförbud för tobaksvaror.

2014/15:813 av Per-Ingvar Johnsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett förbud mot exponering av tobaksartiklar i kiosker, butiker och andra försäljningsställen.

2014/15:844 av Cecilia Widegren m.fl. (M, FP, C, KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder som säkerställer lagutrymme för gårdsförsäljning av lokalproducerat öl, vin och cider.

2014/15:896 av Michael Svensson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta att utreda frågan om gårdsförsäljning av vissa lokalproducerade alkoholhaltiga drycker.

2014/15:941 av Christer Engelhardt och Lena Hallengren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra flera av Alkoholleveransutredningens förslag med bäring på ett förbud mot kommersiellt främjande av privatimport av alkohol.

2014/15:974 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerade alkoholhaltiga drycker alternativt i andra hand låta Skåne bli pilotlän för gårdsförsäljning av lokalproducerade alkoholhaltiga drycker.

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker.

2014/15:1015 av Björn Söder och Sven-Olof Sällström (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker.

2014/15:1077 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att familjeklassa narkotiska preparat.

2014/15:1096 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dold tobaksförsäljning.

2014/15:1097 av Markus Wiechel och Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rökning på offentlig plats.

2014/15:1149 av Kenneth G Forslund (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i stället för att EU ska tvinga Sverige att sluta producera snus ska produkter av den typ som svenskt snus tillhör föras in i EU:s tobaksdirektiv.

2014/15:1171 av Anna Wallén och Roza Güclü Hedin (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en effektivare narkotikaklassning.

2014/15:1183 av Thomas Strand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rökfria utomhusmiljöer.

2014/15:1230 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skaraborg, Skåne och Öland görs till testområden för gårdsförsäljning av öl och vin.

2014/15:1249 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning och ombud.

2014/15:1287 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skaraborg, Skåne och Öland ska göras till testområde för gårdsförsäljning av öl och vin.

2014/15:1327 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska tillåtas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en regional försöksverksamhet av gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska inledas.

2014/15:1349 av Kristina Yngwe (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra Skåne till pilotlän för gårdsförsäljning av öl och vin.

2014/15:1353 av Kristina Yngwe och Anders Åkesson (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Systembolaget ska ta ett större ansvar för att säkerställa likvärdiga förutsättningar för produktion och konsumtion av hantverksproducerade alkoholhaltiga drycker i hela landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Systembolaget ska vara en positiv kraft i utvecklingen av Sverige som dryckesland.

2014/15:1363 av Niclas Malmberg (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rökfrihet i miljöer där barn vistas och i miljöer där det inte är möjligt att undkomma röken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att garantera hemtjänstpersonal rökfria arbetsmiljöer.

2014/15:1365 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inte finns någon motsättning mellan att värna det alkoholpolitiska målet och att arbeta för sociala och etiska mål för dem som producerar produkterna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Systembolaget bör ta ett större ansvar för arbetsrätt och andra sociala rättigheter i de länder man köper produkter från.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom de gränser som EU sätter för Systembolagets verksamhet ska mänskliga rättigheter för dem som producerar vinerna värnas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda i vilken utsträckning krav kan riktas mot även de importörer som har rätt att leverera till Systembolaget att säkerställa mänskliga rättigheter för vinarbetarna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Systembolaget ska verka för att utbudet av produkter med Fairtrade-märkning, eller annan etisk och miljömässig märkning, ökar i butikssortimentet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Systembolaget genom ägardirektiv får i uppdrag att utveckla begreppet ”andra affärsmässiga hänsyn” i sina inköpsvillkor.

2014/15:1393 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spridningsarbete och utbildning i insatser för att förverkliga en nollvision när det gäller skador på ofödda orsakade av alkohol- och narkotikabruk.

2014/15:1453 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att familjeklassa narkotiska preparat.

2014/15:1477 av Margareta Cederfelt och Christian Holm (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkohol.

2014/15:1506 av Olle Felten och Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en generalklausul mot insmuggling av kemiska preparat med narkotisk effekt.

2014/15:1561 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om direktiv till polisen för att minska tobaksförsäljningen till unga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja åldersgränsen för att köpa tobak.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försäljning av tobaksprodukter under disk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tobak endast ska säljas i specialbutiker.

2014/15:1594 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en lag om att införa varningstexter på starköl, vin och sprit.

2014/15:1688 av Stefan Nilsson och Annika Hirvonen (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de typer av offentliga platser som Folkhälsomyndigheten föreslår ska vara rökfria.

2014/15:1691 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en enhetlig åldersgräns för köp av alkohol.

2014/15:1739 av Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av det alkoholpolitiska läget för att motarbeta den illegala alkoholhandeln och värna den svenska alkoholpolitiken.

2014/15:1744 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att familjeklassa narkotiska preparat.

2014/15:1748 av Patrik Lundqvist (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn och en dialog för att säkerställa rättvisa möjligheter för små aktörer inom Systembolagets verksamhetsområde.

2014/15:1759 av Lars Hjalmered (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn av möjligheten att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker.

2014/15:1774 av Johan Hedin och Johanna Jönsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra Systembolagets roll.

2014/15:1832 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att kriminalisera köp av dopningspreparat.

2014/15:1847 av Lena Asplund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att sänka åldersgränsen på Systembolaget.

2014/15:1853 av Hans Rothenberg och Finn Bengtsson (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i ägardirektiv till Systembolaget AB se till att bolagets inköbspolicy utformas så att möjligheterna för mindre producenter att kunna leverera till sortimentet förbättras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i ägardirektiv till Systembolaget AB se till att bolagets inköbspolicy utformas så att användandet av ftalater i de importerade vinerna reduceras till ett minimum.

2014/15:1987 av Saila Quicklund och Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerade alkoholhaltiga drycker.

2014/15:2193 av Monica Green m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om drogförebyggande arbete.

2014/15:2339 av Finn Bengtsson och Ulf Berg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Systembolaget bör ändra sin etableringspolitik och inrätta ”minisystembolag” hos befintliga lokala ombud.

2014/15:2469 av Eva Lohman och Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försäljning av inhemska spritprodukter.

2014/15:2504 av Gustaf Hoffstedt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkohol.

2014/15:2553 av Per Bill (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av egenproducerat öl.

2014/15:2554 av Per Bill (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av egenproducerat vin och fruktvin.

2014/15:2556 av Per Bill (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av egenproducerad cider.

2014/15:2557 av Per Bill (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av egenproducerad starksprit.

2014/15:2570 av Gustaf Hoffstedt (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att så länge totalförbud mot export av svenskt snus kvarstår ska subsidiaritetsprincipen prägla svensk lagstiftning, svensk myndighetskontroll och all dialog om snus med Europeiska unionens institutioner.

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gårdsförsäljning av egenproducerat öl och vin.

2014/15:2579 av Jan R Andersson och Lars Hjälmered (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den illegala handeln med cigaretter.

2014/15:2583 av Jan R Andersson och Johan Hultberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över alkohollagens bestämmelser om serverings-tillstånd i inrikes trafik.

2014/15:2664 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samhällets insatser ska fokuseras på att minska tillgången till droger.

2014/15:2822 av Hillevi Larsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en nollvision mot narkotikarelaterad dödlighet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en snabbare narkotikaklassning av s.k. nätdroger.

2014/15:2853 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlvist (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja insatser för att motarbeta illegal införsel och vidareförsäljning av tobaksvaror.

2014/15:2879 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer statligt stöd till kommunala alkoholhandläggare.

BILAGA 2

Förteckning över deltagare vid intern utfrågning den 5 mars 2015

SOCIALUTSKOTTET

SVERIGES
RIKSDAG

2015-03-04

Dnr RDF 1845-2014/15

DELTAGARLISTA

Intern utfrågning i socialutskottet
Familjeklassning av narkotika
torsdagen den 5 mars 2015 kl. 09.30 – 11.00

Socialdepartementet

Agneta Karlsson, statssekreterare**Per-Anders Sunesson, departementsråd och enhetschef för enheten för
familj och sociala tjänster****Bo G Pettersson, departementssekreterare på enheten för familj och
sociala tjänster**

Folkhälsomyndigheten

Anna Bessö, avdelningschef, avdelningen för kunskapsstöd**Anders Persson, utredare, alkohol och tobakstillsyn**

Läkemedelsverket

**Per-Åke Sandvold, enhetschef KLON, enheten för kontroll av
läkemedelsprodukter och narkotika**

Uppsala universitet

**Fred Nyberg, seniorprofessor i biologisk beroendeforskning vid
institutionen för farmaceutisk biovetenskap**

Tullverket

**Sven-Peter Ohlsson, processchef för "Genomföra fysisk kontroll"
Lars Hansson, nationell specialist narkotika**

Polismyndigheten

Stefan Kálmán, Nationella Operativa Avdelningen